

Guia de l'estudiant

2001 | 2002

Universitat de Vic

**Llicenciatura de
Psicopedagogia**

Facultat d'Educació

Primera edició: juny de 2001

Edita: Servei de Publicacions de la Universitat de Vic

Carrer de Perot Rocaguinarda, 6. 08500 Vic. Tel 93 889 48 77

Universitat de Vic. Carrer de la Sagrada Família, 7. 08500 Vic. Tel. 93 886 12 22. Fax 93 889 10 63

Impressió: Llibreria-Copisteria de la Universitat de Vic

Índex

Presentació	5
La Facultat d'Educació	7
Estructura	7
Òrgans de Govern	7
Departaments, professors i professionals de serveis	8
Calendari Acadèmic	11
Organització dels Ensenyaments	13
Accés a la Llicenciatura de Psicopedagogia	13
Pla d'Estudis 1997	13
Pla d'Estudis 2001	14
Ordenació temporal de l'ensenyament	14
Oferta d'assignatures optatives / lliure elecció	15
Programes de les assignatures	17
Assignatures obligatòries de 1r curs	17
Diagnòstic en Educació	17
Disseny, Desenvolupament i Innovació del Currículum	19
La Construcció del Coneixement Acadèmic	23
Intervenció Psicopedagògica en els Trastorns del Desenvolupament	26
Mètodes d'Investigació en Educació	28
Seminaris	30
Assignatures obligatòries de 2n curs	33
Pràcticum	33
Psicologia de la Instrucció	34
Orientació Professional	37
Aspectes Sociolingüístics i Didàctics de l'Ensenyament de la Llengua	39
Models d'Orientació i Intervenció Psicopedagògica	43
Educació Especial	45
Dificultats d'Aprenentatge i Intervenció Psicopedagògica	47
Paradigmes Educatius i Fenòmens Socials Contemporanis	49
Assignatures optatives	51
Educació i Serveis Públics a la Unió Europea	51
Intervenció Psicopedagògica i Currículum Escolar	53
Investigació en Psicopedagogia	54
Assessorament Psicopedagògic al 2n Cicle d'Educació Infantil	55
Psicopedagogia de les Matemàtiques	56
Intel·ligència Emocional (Educació afectiva i social)	59
Mediació i altres Tècniques de Resolució de Conflictes	61
Intervenció Psicopedagògica sobre Problemes d'Inadaptació Social	63
Taller d'Expressió Oral i Escrita en Llengua Anglesa	65

Complements de formació	67
Mètodes, Dissenys i Tècniques d'Investigació Psicològica	67
Processos Psicològics Bàsics	69
Psicologia de la Personalitat	73
Psicologia Social	75
Assignatures de Lliure Elecció	77
Aula de Cant Coral I	77
Curs d'Iniciació al Teatre	79
Aproximació Interdisciplinària als Estudis de les Dones: l'Economia, la Cultura, l'Educació i la Salut	80
Gestió Turística i del Patrimoni Cultural per a un Desenvolupament Sostenible	83
El Desenvolupament Humà Sostenible: Cultura, Salut i Medi Ambient	85

Presentació

Benvolguts i benvolgudes estudiants:

Teniu a les vostres mans la Guia de l'Estudiant 2001-2002 on s'especifiquen els elements fonamentals de les assignatures (objectius, continguts, metodologia, avaluació, bibliografia...) de la Llicenciatura de Psicopedagogia que s'imparteix a la Facultat d'Educació de la Universitat. Aquest volum complementa el Llibre de l'Estudiant de la Universitat de Vic on hi consten tots els aspectes generals de la nostra Universitat.

En el vostre cas, que ja heu cursat una Diplomatura o un Primer Cicle universitari, moltes de les informacions ja us són familiars; així mateix, coneixeu bé l'estructura dels plans d'estudis amb les diferents tipologies d'assignatures: troncal, obligatòries, optatives, lliure elecció, complements de formació.

Us recomano vivament que tingueu aquesta guia sempre a mà i que la consulteu regularment. El nom de «guia» no és casual i us ha de servir per controlar el vostre propi procés com a estudiants d'una Llicenciatura. Al mateix temps, us encoratjo a treure el màxim partit d'aquest nou i superior cicle universitari: les pàgines que vénen a continuació responen a aquest propòsit i en elles hi trobareu els elements essencials que us han de permetre orientar-vos en aquesta nova etapa com a universitaris i que ha de desembocar en un nou títol i en una futura professió.

Antoni Tort i Bardolet
Degà de la Facultat d'Educació

La Facultat d'Educació

Estructura

La Facultat d'Educació de la Universitat de Vic imparteix els següents ensenyaments:

- Mestre. Especialitat Educació Infantil
- Mestre. Especialitat Educació Primària
- Mestre. Especialitat Educació Especial
- Mestre. Especialitat Llengua Estrangera
- Mestre. Especialitat d'Educació Física
- Educació Social
- Llicenciatura de Psicopedagogia
- Llicenciatura de Ciències de l'Activitat Física i l'Esport

Les unitats bàsiques de docència i recerca de la Facultat són els Departaments, que agrupen els professors d'una mateixa àrea disciplinària. Actualment hi ha sis Departaments:

- Departament de Ciències i Ciències Socials
- Departament de Ciències de l'Educació
- Departament d'Educació Especial
- Departament d'Educació Infantil
- Departament d'Expressions
- Departament de Filologia

Al capdavant de cada Departament hi ha un professor/professora que exerceix de coordinador.

Òrgans de govern

El Deganat

La gestió ordinària en el govern i administració de la Facultat correspon al Deganat, constituït pels següents membres:

- Dr. Antoni Tort i Bardolet, degà
- Sr. Sebastià Riera i Cusí, cap d'Estudis
- Dr. Robert Ruiz i Bel, coordinador dels estudis de Psicopedagogia
- Sr. Joan Soler i Mata, coordinador dels estudis de Mestre
- Sr. Pere Pujolàs i Maset, coordinador dels estudis d'Educació Social

La Junta de Facultat

És l'òrgan col·legiat de govern de la Facultat.

Està constituïda per:

- El degà de la Facultat, que la presideix.
- La resta de membres del deganat de la Facultat.
- Els caps de departament.
- Dos representants dels professors amb docència plena o exclusiva a la Facultat.
- Dos estudiants de la Facultat.
- Un representant del personal no docent destinat a la Facultat.

Departaments, professorat i professionals dels serveis

Departament de Ciències i Ciències Socials

Cap: Josep Casanovas i Prat
Professors: Josep Ayats i Bancells
Miquel Caballeria i Suriñach
Pau Casañas i Xuriach
Marta Marimon i Martí
Jordi Martí i Feixas
Joan Mir i Tubau
Santiago Ponce i Vivet
Ramon Rial i Carbonell
Sebastià Riera i Cusí
Andreu Roca i Prat
Carme Sanmartí i Roset
Jacint Torrents i Buxó
Joan Vancells i Flotats
Dolors Anton i Solà

Departament de Ciències de l'Educació

Cap: Isabel Carrillo i Flores
Professors: Jaume Carbonell i Sebarroja
Miquel Casanovas i Prat
Eulàlia Collelldemont i Pujadas
Esther Fatsini Matheu
Rosa Guitart i Aced
Cristina Jurado i Verdaguer
Ramon Plandiura i Vilacís
Anna Pujol i Costa
Xavier Rambla i Marigot
Josep Santacreu i Tañà
Àngel Serra i Jubany
Núria Simó i Gil
Ramon Sitjà i Domènech
Joan Soler i Mata
Montserrat Solerdelcoll i Ralló
Antoni Tort i Bardolet
Joan Vera i Saucedo

Departament d'Educació Especial

Cap: Robert Ruiz i Bel
Professors: Montserrat Benlloch i Burrull
Jaume Carbonés i López
Montserrat Castells i Clota
Ramon Coma i Ferrer
Manel Dionís Comas i Mongay
Fina Cullell i Suriñach
Josep Font i Roura

José Ramón Lago Martínez
Olga Pedragosa i Xuclà
Núria Prat i Bau
Pere Pujolàs i Maset
Gemma Riera i Romero
Ramon Riera i Euras
M. Rosa Roca i Tañà
Robert Ruiz i Bel
Joan Sala i Baiget
Núria Tarré i Gallart
Jesús Valero i García

Departament d'Educació Infantil

Cap: Núria Franc i Batlle
Professors: Àngel Alsina i Pastells
Irene Balaguer i Felip
M. Carme Bernal i Creus
M. Antònia Canals i Tolosa
Miquel Casadevall i Ginestet
Providència Dauí i Moreso
M. Teresa Feu i Vidal
Teresina Maideu i Puig
Maite Pujol i Mongay
Neus Sol i Mauri

Departament d'Expressions

Cap: Josep Vernís i Burés
Professors: Joan Arumí i Prat
Sebastià Bardolet i Mayola
Miquel Pérez i Mas
Dolors Rusiñol i Cirera
Arnau Vernís i Llambias

Departament de Filologia

Cap: Teresa Puntí i Jubany
Professors: Francesc Codina i Valls
Jordina Corominas i Subirats
Marta Corominas i Salom
Assumpta Fargas i Riera
Josep Fornols i Puigoriol
Josep Gallart i Bau
Núria Medina i Casanovas
Modest Reixach i Pla
Carme Rubio i Larramona
Josep Tió i Casacuberta
Ricard Torrents i Bertrana
Anna Vallbona i González

Coordinació Pràctiques: Providència Dauí i Moreso

Professionals dels Serveis

Elisabet Vila i Sala
Dolors Ruiz i Zafra
Marta Peix i Cabanes
Dolors Muñoz i Vilaseca
Rosa M. Guix i Godayol
Isabel Armijo i Cruz

Calendari acadèmic

1r curs

Rebuda dels estudiants: 1 d'octubre, a 2/4 de 6 de la tarda

Docència del 1r quadrimestre: de l'1 d'octubre al 25 de gener

Exàmens

1a convocatòria: del 28 de gener al 8 de febrer

2a convocatòria: del 2 al 8 de juliol

Docència del 2n quadrimestre: del 25 de febrer al 7 de juny

Exàmens:

1a convocatòria: del 17 de juny a l'1 de juliol

2a convocatòria: del 2 al 16 de setembre

2n curs

Docència del 1r quadrimestre: del 24 de setembre al 14 de desembre

Exàmens:

1a convocatòria: del 17 al 21 de desembre i del 8 al 11 de gener

2a convocatòria: del 2 al 8 de juliol

Pràctiques: del 14 de gener al 1 de març

Docència del 2n quadrimestre: de l'11 de març al 7 de juny

Exàmens:

1a convocatòria: del 17 de juny a l'1 de juliol

2a convocatòria: del 2 al 16 de setembre

Dies festius:

12 d'octubre de 2001, divendres, festa estatal

1 de novembre de 2001, dijous, tots sants

2 de novembre de 2001 (pont), divendres

6 de desembre de 2001, dijous, festa estatal

7 de desembre de 2001 (pont), divendres

23 d'abril de 2002, dimarts, festa patronal de la UV

1 de maig de 2002, dimecres, festa estatal

20 de maig de 2002, dilluns, segona pasqua

5 de juliol de 2002, divendres, festa major

11 de setembre de 2002, dimecres, diada nacional de Catalunya

Vacances:

Nadal: del 22 de desembre de 2001 al 7 de gener de 2002, ambdós inclosos

Setmana santa: del 25 de març de 2002 a l'1 d'abril de 2002, ambdós inclosos

Organització dels Ensenyaments

Accés a la Llicenciatura de Psicopedagogia

Per accedir a aquesta llicenciatura cal complir un dels següents requisits:

- Estar en possessió del títol de Mestre en qualsevol especialitat.
- Estar en possessió del títol de Diplomant en Educació Social.
- Haver cursat i superat el primer cicle de la llicenciatura de Pedagogia.
- Haver cursat i superat el primer cicle de la llicenciatura de Psicologia.

Sigui quina sigui la via d'accés, cal cursar els següents complements de formació:

a) Per a persones que disposin del títol de mestre:

- Mètodes, Dissenys i Tècniques d'Investigació Psicològica (6 crèdits).
- Processos Psicològics Bàsics (6 crèdits).
- Psicologia de la Personalitat (6 crèdits).
- Psicologia Social (6 crèdits).

b) Per a persones que disposin del títol de Diplomant en Educació Social:

- Mètodes, Dissenys i Tècniques d'Investigació Psicològica (6 crèdits).
- Processos Psicològics Bàsics (6 crèdits).
- Psicologia de la Personalitat (6 crèdits).
- Organització del Centre Escolar (4 crèdits).
- Psicologia de l'Educació (4 crèdits).

c) Per a persones que hagin superat el primer cicle de la llicenciatura de Pedagogia:

- Mètodes, Dissenys i Tècniques d'Investigació Psicològica (6 crèdits).
- Psicologia Social (6 crèdits).
- Psicologia de la Personalitat (6 crèdits).

d) Per a persones que hagin superat el primer cicle de la llicenciatura de Psicologia:

- Didàctica General (6 crèdits).
- Organització del Centre Escolar (4 crèdits).
- Teoria de les Institucions Contemporànies d'Educació (4 crèdits).
- Psicologia de l'Educació (4 crèdits).

Els complements de formació es poden cursar abans d'accedir a la llicenciatura (com a assignatures de lliure elecció) o bé durant el primer curs de la llicenciatura.

El pla d'estudis 1997

El Pla d'Estudis de la carrera de Psicopedagogia ha estat elaborat d'acord amb les directrius generals pròpies d'aquesta titulació establertes en el Reial Decret 916/1992 de 17 de juliol (B.O.E. núm. 206 de 27 d'agost de 1992).

D'acord amb el Pla d'Estudis, els ensenyaments de Psicopedagogia s'organitzen en un únic cicle de dos cursos, amb un total de 135 crèdits, entre els quals n'hi ha de teòrics i de pràctics. Les assignatures són anuals o quadrimestrals.

Els 135 crèdits estan distribuïts de la següent manera:

Matèries Troncals	72 crèdits
Matèries Obligatòries	36 crèdits
Matèries Optatives	13,5 crèdits
Matèries de Lliure Elecció	13,5 crèdits

Pla d'Estudis 2001

El Pla d'Estudis 2001 significa canvis en relació a l'anterior pla d'Estudis, que afecten el nombre d'assignatures optatives i de lliure elecció, i en el nombre corresponent de crèdits.

En total, el nombre de crèdits de la llicenciatura és de 138, distribuïts de la següent manera:

Matèries troncales	72 crèdits
Matèries Obligatòries	36 crèdits
Matèries Optatives	12 crèdits
Matèries de Lliure Elecció	18 crèdits

Ordenació temporal de l'ensenyament

Amb caràcter general la durada dels estudis de Psicopedagogia de la Universitat de Vic està prevista en dos cursos acadèmics.

L'ordenació temporal de l'ensenyament prevista en dos cursos és la següent:

PRIMER CURS				C.A.
Anuals				
La Construcció del Coneixement Acadèmic				9
Seminari				9
Primer Quadrimestre	C.A.	Segon Quadrimestre	C.A.	
Diagnòstic en Educació	6	Mètodes d'Investigació en Educació	6	
Disseny, Desenvolupament Innovació del Currículum	6	Intervenció Psicopedagògica en els Transtorns del Desenvolupament	6	
SEGON CURS				C.A.
Anuals				
Models d'Orientació i Intervenció Psicopedagògica				9
Pràcticum				15
Paradigmes Educatius i Fenòmens Socials Contemporanis				9
Aspectes Sociolingüístics i Didàctics de l'Ensenyament de la Llengua				9
Terçer Quadrimestre	C.A.	Quart Quadrimestre	C.A.	
Psicologia de la Instrucció	6	Orientació Professional	6	
Educació Especial	6	Dificultats d'Aprenent. i Intervenció Psicopeda.	6	

Oferta d'assignatures optatives / lliure elecció

En el Pla d'Estudis es contemplen blocs d'assignatures optatives, que també es poden cursar com assignatures de lliure elecció. Són les següents:

Q/s	Assignatures	Bloc
1r/3r	L'assessorament Psicopedagògic al 2n Cicle de l'Educació Infantil, des d'un Servei Sectoritzat (EAP) Professora: N. Tarré	E
1r/3r	Intervenció Psicopedagògica en Problemes d'Inadaptació Social. Professor: J. Sala	E
1r/3r	Taller d'Expressió Oral i Escrita en Llengua Anglesa. Professora: A. Vallbona	E
1r/3r	Psicopedagogia de les Matemàtiques. Professor: A. Alsina	D
1r/3r	Intel·ligència Emocional. Professor: À. Serra	D
1r/3r	Mediació i Resolució de Conflictes: Professor: J. Sala	D
2n/4t	Intervenció Psicopedagògica i Currículum Escolar. Professor: R. Ruiz	F
2n/4t	Educació i Serveis Públics a la Unió Europea. Professor: X. Rambla	F
4t	Investigació en Psicopedagogia. Coordinació: Professor R. Ruiz	F

Aquestes assignatures tenen valor de 4.5 crèdits pels estudiants del Pla d'Estudis de 1997 i de 6 crèdits pels estudiants del Pla d'Estudis de 2001.

També es poden cursar com assignatures de lliure elecció, assignatures dels Plans d'Estudis d'Educació Social i de Mestres.

Altres assignatures de lliure elecció són:

- Aula de Cant Coral I
- Curs d'Iniciació al Teatre
- Aproximació Interdisciplinària als Estudis de les Dones: l'Economia, la Cultura, l'Educació i la Salut
- Gestió Turística i del Patrimoni Cultural per a un Desenvolupament Sostenible
- El desenvolupament humà sostenible: cultura, salut i medi ambient

Assignatures Obligatòries de 1r curs

Diagnòstic en Educació

PROFESSOR: Pere PUJOLÀS i MASET

Quadrimestral. 6 crèdits.

OBJECTIUS:

- Entendre el diagnòstic en educació com a procés d'optimització de la intervenció educativa i millora de la qualitat de l'educació.
- Relacionar el diagnòstic en educació amb l'avaluació de les necessitats educatives de l'alumnat.
- Situar l'avaluació de les necessitats educatives en el procés d'intervenció psicopedagògica.
- Conèixer i utilitzar instruments per a l'avaluació psicopedagògica.

CONTINGUTS:

Introducció: Del diagnòstic psicològic a l'avaluació de les necessitats educatives especials.

1. L'avaluació psicopedagògica

- L'avaluació psicopedagògica segons la legislació vigent a Catalunya.

2. Algunes observacions o reflexions a partir de la pràctica de l'avaluació psicopedagògica des d'un EAP.

- L'avaluació psicopedagògica com a procés
- Els tres vessants de l'avaluació psicopedagògica: descriptiu, explicatiu i prospectiu
- Les prioritats educatives en relació als objectius generals d'etapa
- L'avaluació psicopedagògica i les necessitats educatives
- La necessària col·laboració entre el psicopedagog i els mestres i professors en l'avaluació psicopedagògica
- L'avaluació psicopedagògica des d'una perspectiva comunitària
- L'avaluació psicopedagògica i el currículum: alguns criteris per a prioritzar l'ensenyament de continguts curriculars
- Una definició integrada de l'avaluació psicopedagògica

3. Resolució d'un cas pràctic

4. Tècniques, eines i instruments per a l'avaluació psicopedagògica

- Eines i instruments per a la recollida d'informació
- Tècniques per a la identificació de n.e.e. i per a la fonamentació de la resposta educativa: l'anàlisi de discrepàncies i l'anàlisi d'espai vital (Brown, 1989)
- L'avaluació del procés de lectoescriptura.
- Taules per a la determinació del nivell de competències curriculars i per a registrar-ne l'evolució.
- Alguns tests psicomètrics i proves estandarditzades i projectives.
- L'avaluació del procés d'ensenyament i aprenentatge
- L'avaluació de centres
- L'avaluació de programes educatius

5. Redacció de dictàmens i informes

METODOLOGIA:

La metodologia de treball està molt vinculada a l'assignatura de Disseny, Desenvolupament i Innovació del Currículum. En ambdues assignatures i a efectes d'exercicis a classe i de treball de grup es partirà de supòsits

comuns. Les sessions de classe tindran un caràcter marcadament pràctic. A partir de l'anàlisi de documents, de les explicacions del professor, de l'exposició d'experiències, dels treballs en equip dins i fora de l'aula i de l'estudi de casos, s'intentarà anar construint entre tots un cos teòric i pràctic a l'entorn dels continguts de l'assignatura.

AVALUACIÓ:

Per a l'avaluació de l'assignatura es tindran en compte els següents elements:

- Un treball individual sobre els continguts dels punts 1 i 2 del programa.
- Un examen final sobre un supòsit pràctic.
- L'assistència i la participació a les classes, l'aportació de materials i experiències, la participació a les tuto-ries, etc.

BIBLIOGRAFIA:

- Bassedas, E., Marrodán, M., Oliván, M., Rossell, M., Seguer, M., Vilella, M. (1991): *Intervención educativa y diagnóstico psicopedagógico*. Barcelona: Paidós/Cuadernos de Pedagogía (edició original 1989).
- Brown, L. (1989): *Criterios de funcionalidad*. Barcelona: Milán/Fundació Catalana Síndrome de Down.
- Brown, L., Nietupski, J. i Hamre Nietupski, S. (1987): «Criteris de funcionalitat última». Dins Ortega, J.L. i Matson, J.L. (comp.): *Recerca actual en integració escolar*. Documents d'Educació especial, núm. 7. Barcelona: Departament d'Ensenyament, pp. 21-34.
- Coll, C. (1996): «Psicopedagogía: confluencia disciplinar y espacio profesional». Dins Monereo, C. i SOLÉ, I. (coord.): *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional i constructivista*. Madrid: Alianza, pp. 33-52
- Corominas, P., De Cea, F., Henar, Z., Núñez, L. i Rodríguez, E. (1992): *VAQ. Instrument per a l'avaluació de centres docents*. Barcelona: Barcanova.
- Darder, P. i López, J.A. (1984): *El QUAFE.80. Qüestionari d'Anàlisi del Funcionament de l'Escola*. Barcelona: Rosa Sensat/Edicions 62.
- Darder, P. i López, J.A. (1985): *Elements d'organització i avaluació del centre educatiu d'EGB*. Barcelona: Rosa Sensat/Edicions 62.
- Ferrández, A., Peiró, J. i Puente, J.M. (1993): *La evaluación en la educación de las personas adultas*. Madrid: Diagrama.
- Giné, C. (1997): «L'avaluació de les necessitats educatives especials dels alumnes: la necessària col·laboració dels mestres i dels psicopedagogs», dins *Suports*, vol 1 núm. 1, pp. 1-9.
- Martín, E. i Solé, I.: (1990): «Intervención psicopedagógica y actividad docente: claves para una colaboración necesaria». Dins Coll, C., Palacios, J. i Marchesi, A.: *Desarrollo psicológico y educación*. Vol. II. Madrid: Alianza, pp. 463-476.
- Monereo, C. i Solé, I. (1996): «El modelo de asesoramiento educacional-constructivo: dimensiones críticas». Dins Monereo, C. i Solé, I. (coord.): *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional i constructivista*. Madrid: Alianza, pp. 15-32.
- Onrubia, X., Lago, J.R. i Pitarque, I. (1996): «Dimensiones para el análisis de la práctica educativa desde una perspectiva psicopedagógica». Dins C. Monereo i I. Solé (coords.): *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional*. Madrid: Alianza, pp. 257-284.
- Pérez Gómez, A. (1989): «Modelos contemporáneos de evaluación». Dins Gimeno, J. i Pérez Gómez, A.: *La enseñanza; su teoría y su práctica*. Torrejón de Ardoz (Madrid): Akal, pp. 426-449.
- Stufflebeam, D.L. i Shinkfield, A.J. (1993): *Evaluación sistemática. Guía teórica y práctica*. Barcelona: Paidós i Centro de Publicaciones del Ministerio de Educación y Ciencia.
- Wang, M.C. (1995): *Atención a la diversidad del alumnado*. Madrid: Narcea.
- Wilson, J.D. (1992): *Cómo valorar la calidad de la enseñanza*. Barcelona: Paidós.

Disseny, Desenvolupament i Innovació del Currículum

PROFESSOR: Robert RUIZ i BEL

Quadrimestral. 6 crèdits

OBJECTIUS:

1. Conèixer i analitzar els principals aspectes conceptuals i aplicats de l'elaboració, desenvolupament i desplegament de currículums educatius.
2. Comparar les principals opcions curriculars i estimar els seus punts forts i febles de manera contextualitzada.
3. Conèixer i analitzar les principals opcions curriculars del sistema educatiu de Catalunya i de l'Estat espanyol.
4. Estimar els efectes d'opcions curriculars en relació a altres elements dels sistemes educatius.
5. Desplegar currículums escolars des de diferents perspectives i, particularment des d'un enfocament basat en l'ensenyament multinivell.

CONTINGUTS:

1. El currículum escolar: aspectes generals
 - 1.1. Els conceptes de Currículum.
 - 1.2. Les característiques específiques del currículum escolar
 - 1.3. Les característiques específiques dels currículums per a l'ensenyament obligatori
 - 1.4. Tradicions en l'elaboració dels currículums escolars: polítiques centrals i polítiques descentralitzades.
 - 1.5. Les fonts del currículum
 - 1.6. Definicions de components i elements del currículum: continguts i objectius
 - 1.7. Els objectius i la seva formulació
 - 1.8. Formulació terminal d'objectius per a l'avaluació sumativa
 - 1.9. Formulació general d'objectius per a la determinació (guia) de la direcció dels processos educatius
 - 1.10. Les taxonomies d'objectius educatius
 - 1.11. La seqüència d'intencions educatives: seqüències per continguts i seqüències per objectius: diferents enfocaments
 - 1.12. Els graus concreció de les intencions educatives
 - 1.13. El concepte de currículum prescriptiu
 - 1.14. Elaboració de parts d'un currículum prescriptiu
2. Els currículums prescriptius
 - 2.1. Els decrets de currículum
 - 2.2. Anàlisi dels components prescriptius del currículum de l'ESO: LOGSE, i Decret 96
 - 2.3. Comprensivitat i elements prescriptius en el currículum de l'ESO
 - 2.4. L'atenció a la diversitat i la personalització de l'ensenyament en la LOGSE i els decrets de currículum
 - 2.5. Especial èmfasi en el decret 96/92)
 - 2.6. Les definicions normatives de currículum escolar
 - 2.7. Les disposicions sobre projecte curricular de centre (PCC)
 - 2.8. Les disposicions sobre necessitats educatives especials
 - 2.9. El concepte de «desplegament del currículum»: PCC, PC, UP, Cr.
3. Els crèdits de l'ESO

- 3.1. Concepte de crèdit
- 3.2. Tipus de crèdits
- 3.3. Components d'un crèdit
- 3.4. Elaboració dels crèdits (vincles amb UP 5)
- 3.5. Disposicions normatives sobre crèdits: nombre de crèdits per etapa, cicle i curs.
- 3.6. Similituds amb les unitats de programació d'educació infantil i d'educació primària
4. El marc curricular per a l'ensenyament obligatori
 - 4.1. Concepte de currículum
 - 4.2. Les fonts que s'hi esmenten
 - 4.3. Obertura i tancament en el MC
 - 4.4. Bases psicopedagògiques: assumpcions
 - 4.5. Les vies de concreció de les intencions educatives
 - 4.6. Els diferents nivells de concreció
 - 4.7. Els components de cada nivell de concreció
 - 4.8. La individualització i l'atenció a la diversitat en el MC
 - 4.9. L'aplicació del MC en els currículum prescriptius
5. La programació basada en la perspectiva multinivell i la personalització de components curriculars
 - 5.1. Ensenyament multinivell:
 - 5.1.1. Concepte d'ensenyament multinivell
 - 5.1.2. El concepte de base curricular comuna (BCC)
 - 5.1.3. Elaboració de lliçons multinivell: fases
 - 5.1.4. Similituds amb els nostres crèdits
 - 5.1.5. Fase 1: Els continguts i els objectius
 - 5.1.6. Fase 2: Les activitats d'ensenyament i materials
 - 5.1.7. Fase 3: Les activitats d'aprenentatge i materials
 - 5.1.8. Fase 4: L'avaluació: Els objectius didàctics i les activitats d'avaluació
 - 5.2. Elaboració d'un crèdit com a base curricular comuna (BCC)
 - 5.2.1. Hipòtesi curricular: determinació de continguts
 - 5.2.2. Determinació d'objectius didàctics
 - 5.2.3. Determinació d'activitats d'ensenyament i d'aprenentatge
 - 5.2.4. Determinació d'activitats d'avaluació
 - 5.3. La personalització de components del crèdit
 - 5.3.1. Vincles amb l'avaluació psicopedagògica
 - 5.3.2. Les cartes de prioritats, participació i avaluació
 - 5.3.3. Les operacions d'adequació
 - 5.3.4. L'operació de priorització
 - 5.3.5. L'operació de concreció i l'operació d'ajustament: La taxonomia de Bloom i altres taxonomies
 - 5.3.6. Les altres operacions
 - 5.3.7. Aplicacions de cada operació a cada component curricular
 - 5.3.8. Implicacions dels procediments d'adequació en altres nivells del currículum escolar
 - 5.3.9. Personalització de continguts
 - 5.3.10. Personalització d'objectius didàctics
 - 5.3.11. Personalització d'activitats d'ensenyament, aprenentatge i avaluació, i materials
 - 5.4. Les reformulacions comprensives de les bases curriculars comunes.
 - 5.4.1. Continguts
 - 5.4.2. Objectius didàctics
 - 5.4.3. Activitats d'ensenyament i aprenentatge i d'avaluació. Materials
6. Introducció als suports psicopedagògics a processos d'elaboració i concreció del currículum

- 6.1. Suports tècnics documentals per a la presa de decisions
- 6.2. Suports tècnics documentals per a la concreció d'instruments curriculars
- 6.3. Els projectes curriculars: aspectes d'intervenció psicopedagògica
- 6.4. Les adequacions/adaptacions i les modificacions del currículum: aspectes d'intervenció psicopedagògica

METODOLOGIA:

En termes generals, les classes inclouran:

- a) exposicions del professor
- b) exercicis que es realitzaran individualment, o en petit grup, sobre els diferents continguts de l'assignatura
- c) treball en grup sobre el desplegament del currículum en crèdits des d'un enfocament multinivell (a partir, aproximadament, de la tercera setmana de classes)

Els exercicis i el treball de grup estan vinculats a exercicis, treballs i continguts de l'assignatura de Diagnòstic en Educació (també de 1r curs), amb la qual l'assignatura de Disseny Desenvolupament i Innovació del Currículum té forts vincles, no solament per la fonamentació psicopedagògica, sinó també per criteris de funcionalitat en l'avaluació i la intervenció psicopedagògica en relació a les decisions sobre el currículum escolar. Per aquests motius és molt recomanable cursar simultàniament ambdues assignatures.

AVALUACIÓ:

La Avaluació i les qualificacions es fonamentaran en les següents activitats:

- a) Un examen individual final sobre els continguts de l'assignatura que s'haurà de superar (amb qualificació de 5 o superior) per a aprovar-la.
- b) Un treball en grup sobre desplegament del currículum.

El professor lliurarà, a l'inici del curs, documentació sobre:

- a) L'index del treball de grup.
- b) El calendari de sessions d'exercicis a classe per a l'elaboració de l'esmentat treball.
- c) Els criteris d'avaluació de l'examen.
- d) Els criteris d'avaluació del treball.

Aquesta documentació serà explicada pel professor durant el curs i comentada progressivament en aquells aspectes que, per a copsar-la en totes les seves dimensions, puguin requerir de coneixements que els/les estudiants vagin consolidant en la impartició de l'assignatura.

BIBLIOGRAFIA

- Besalú, X. (1999). "Educar a partir de l'altre. Un currículum comú i per a tots". *Suports* vol. 3, núm. 2, p. 149-156.
- Bloom, B.S., Engelhart, M.D., Furst, E.J, Hill, W.H. y Krthwohl., D.R. (1971). *Taxonomia de los objetivos de la Educación. Clasificación de Metas Educativas*. Tom I. Ámbito del Conocimiento. Alcoi: Marfil.
- Eigenmann, J. (1975). *El Desarrollo Secuencial del Currículum*. Ciencias de la Educación. Madrid: Anaya/2.
- Elliot, W. i Eisner, E. (1987). *Procesos cognitivos i currículum. Una base para decidir qué hay que enseñar*. Barcelona: Martínez Roca.
- Eisner, W. (1976). *Como preparar la reforma del currículo*. Biblioteca Nuevas Orientaciones de la Educación. Buenos Aires: El Ateneo.
- Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament (1992). *Educació Primària. Currículum*. Nou Sistema Educatiu. Barcelona.
- Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament (1992). *El projecte curricular i la programació. Orientacions per al desplegament del currículum. Educació Infantil i Primària*. Nou sistema educatiu.

- Barcelona.
- Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament (1993). *Educació Infantil. Currículum*. Nou Sistema Educatiu. Barcelona.
- Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament (1993). *Àrea de Tecnologia. Currículum Educació Secundària Obligatòria*. Nou Sistema Educatiu. Barcelona.
- Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament (1994). *L'avaluació a l'Educació Primària. Orientacions per al desplegament del currículum. Educació Infantil i Primària*. Nou sistema Educatiu. Barcelona.
- Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament (1995). *Modificacions i adaptacions del currículum. Orientacions per al desplegament del currículum. Educació Infantil i Primària*. Nou Sistema Educatiu. Barcelona.
- Landsheere, V. Landsheere, G. (1981). *Objetivos de la educación*. Vilassar de Mar: Oikos-Tau,
- Lovitt, T.C. i Horton S.V. (1997) "Estratègies per adaptar els llibres de text de ciències per als joves amb dificultats d'aprenentatge". *Suports* vol. 1, núm. 2, p. 150-164.
- Onrubia, X. (1999). "Ensenyar i Avaluar a les Unitats d'Adaptació del Currículum (UAC): el complex equilibri entre significació i rellevància". *Suports* vol. 3, núm. 2, p. 102-111.
- Pujolàs, P. (2001) *Atención a la diversidad y aprendizaje cooperativo en la educación obligatoria*. Málaga: Aljibe.
- Ruiz, R. (1988). *Técnicas de Individualización Didáctica*. Col.Educación i futuro. Monografias para la Reforma. Madrid: Cincel.
- Ruiz, R. (1989). *Adequacions Curriculars individualitzades (ACI) per als alumnes amb necessitats educatives especials*. Documents d'Educació Especial. Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament. Barcelona.
- Ruiz, R. (1997). "Les Adaptacions Curriculars Individualitzades a l'Escola Inclusiva com a elements d'un sistema. Consideracions sobre al seva extrapolació al nostre sistema Educatiu". *Suports* vol. 1, núm. 1, p. 45-53.
- Ruiz, R. (1999). "Algunes reflexions i propostes sobre aspectes conceptuals i pràctics de les Adequacions Curriculars. Disseny de "Bases Curriculars Comunes" per a tot l'alumnat i adequació personalitzada del currículum". *Suports* vol. 3, núm. 2, p. 121-148.
- Stainback, S. i Stainback, W. (1992). *Curriculum Considerations in Inclusive Classrooms: Facilitating Learning for all Students*. Baltimore: Paul Brookes Publishing Co.
- Stenhouse, L. (1984). *Investigación y desarrollo del currículum*. Madrid: Morata.

¹ Complementàriament a aquesta bibliografia s'empraran referències a altres documents. En aquest sentit, i particularment, s'empraran fonts normatives i legals i docuemnts orientatis de la Generalitat de Catalunya i de l'Estat espanyol.

La Construcció del Coneixement Acadèmic

PROFESSORA: Montse BENLLOCH I BURRULL

Anual. 9 crèdits

OBJECTIUS:

L'objectiu més general d'aquesta assignatura és donar eines psicopedagògiques per a l'assessorament en l'educació científica i matemàtica des d'una perspectiva constructivista.

Al finalitzar el curs els alumnes hauran de saber:

- Caracteritzar el coneixement acadèmic i el coneixement intuïtiu.
- Identificar alguns processos psicològics que intervenen en la comprensió de conceptes bàsics en matemàtiques i ciències.
- Valorar les condicions educatives que afavoreixen l'aprenentatge del coneixement en ciències i matemàtiques
- Diferenciar les propostes didàctiques en matemàtiques i ciències d'acord als seus fonaments psicopedagògics i epistemològics.

CONTINGUTS:

1. Constructivisme

1.1. Definició del concepte.

- La construcció del món feta pels artistes, les persones del carrer i els científics.
- Psicologia i constructivisme, la perspectiva piagetiana i vigotskiana.
- Filosofia i constructivisme.

1.2. Les aportacions de la teoria de Piaget al constructivisme.

- El pensament científic com a model de coneixement en evolució.
- Què, com i qui construeix el coneixement?
- Què canvia i què és invariant en el desenvolupament cognitiu?

1.3. Les aportacions de la teoria de Vigotski al constructivisme

- L'activitat sociocultural com a model de construcció del coneixement.
- Què, com i qui construeix el coneixement en la teoria de Vigotski?
- Mediació semiòtica i consciència en la construcció de coneixements.

1.4. El coneixement de la vida quotidiana (informal) i el coneixement escolar (formal).

- Universals cognitius.
- Organització social de l'educació: conseqüències cognitives.
- Diferències entre l'educació formal i informal.

2. Construcció de coneixements científics

2.1. Condicions generals de l'aprenentatge

- Nivells d'anàlisi per examinar l'aprenentatge.
- Elements que intervenen en l'aprenentatge.

2.2. Processos d'aprenentatge

- Processos d'adquisició i construcció del coneixement científic.
- Diferents nivells d'anàlisi dels processos:

2.3. El paper de les idees implícites en l'aprenentatge de les ciències

- Característiques de les idees intuïtives prèvies a la instrucció.

2.4. Estratègies per identificar idees prèvies.

- Tècniques més emprades: el col·loqui, pluja d'idees, cartells, dibuixos i qüestionaris, mapes conceptuals.

- 2.5. Estratègies per a conquerir el canvi conceptual
 - Requeriments segons Posner.
 - Proposta de Hewson.
 - Exemples de canvi d'algunes idees i conceptes en ciències.
- 2.6. De l'aprenentatge associatiu a l'aprenentatge constructiu.
 - Característiques psicològiques dels dos tipus d'aprenentatge.
- 3. Construcció de coneixement matemàtic

Relacions entre el coneixement formal i no formal emprant continguts matemàtics en diferents contextos.

 - Concepte de transferència.
 - Coneixement matemàtic i activitat matemàtica.
 - Coneixement matemàtic i context d'adquisició.
- 3.1. Aspectes socials i culturals de les matemàtiques.
 - Coneixement i pràctica.
 - Activitats relacionades amb l'entorn.
 - Anàlisi de les diferents activitats matemàtiques transculturals.
- 3.2. Perspectiva de la construcció individual del nombre.
 - Formació de la noció de nombre.
 - Desenvolupament de la conservació.
 - Correspondències.
 - Desenvolupament de la sèrie.
- 3.3. Mesura
 - Desplaçaments i punts de referència en l'espai.
 - Longitud.
 - Quantitats físiques.

METODOLOGIA:

Es realitzaran classes expositives i participatives. Els alumnes hauran de llegir un seguit de textos que s'indicaran a l'inici del curs. Seran obligatoris per a tothom i seran discutits i analitzats a classe. També es farà servir material audiovisual per analitzar conductes d'aprenentatge.

AVALUACIÓ:

Aquesta assignatura s'avaluarà mitjançant dos exàmens parcials eliminatoris, un al final de cada quadrimestre i un treball en grup durant el 1r quadrimestre. L'assistència a classe és necessària per al convenient assoliment dels objectius de l'assignatura.

BIBLIOGRAFIA:

- Baroody, A.J. *El pensamiento matemático de los niños*. Madrid: Visor. 1994
- Benlloch, M. 1984. *Por un aprendizaje constructivista de las ciencias*. Madrid: Visor.
- Benlloch, M. 1998. *Desarrollo cognitivo y teorías implícitas en el aprendizaje de las ciencias*. Madrid: Visor.
- Benlloch, M. 1992. *Ciencias en el parvulario*. Barcelona: Paidós
- Bishop, A. 1994. *Mathematical Enculturation*. Kluwer Academic Publisher.
- Carrahaer, T; et al. *En la vida diez, en la escuela cero*. 1989/1991. San Pablo. Siglo XXI Editores.
- Driver, R; Guesne, E; Tiberghien, A. *Ideas científicas en la infancia y la adolescencia*. Madrid: MEC / Morata.
- Glaxton, G. 1987. *Vivir y Aprender*. Madrid: Alianza Editorial.
- Jiménez, M. P; Albadalejo, C; Caamaño, A. 1992. *Curso de actualización científica y didáctica*. Didáctica de las ciencias de la naturaleza. Madrid: MEC.

- Lacasa, P. 1994. *Construir conocimientos. ¿Saltando entre lo científico y lo cotidiano?* II Seminario sobre constructivismo y educación. Puerto de la Cruz.
- Lovell, K. 1966. *Desarrollo de los conceptos básicos matemáticos y científicos en los niños*. Madrid: Morata. 1986.
- Piaget, J; Szminska, A. 1967. *Génesis del número en el niño*. Buenos Aires: Guadalupe.
- Pozo, J. I. 1987. *Aprendizaje de las ciencias y pensamiento causal*. Madrid: Visor.
- Pozo, J. I. 1997: *Aprendices y Maestros*. Madrid: Alianza Editorial.
- Rogoff, B. 1993. *Aprendices del pensamiento. El desarrollo cognitivo en el contexto social*. Barcelona. Paidós.
- Scribner, S; Cole, M. Consecuencias cognitivas de la educación formal e informal. 1973/82. *Infancia y Aprendizaje*. 17, p 3-18.
- Vergnaud, G. 1991. *L'enfant, la mathématique et la réalité*. Barna. Peter Lang. Trad. Luis Ortega Segura *El niño las matemáticas y la realidad*. Mèxic: Trillas.

Intervenció Psicopedagògica en els Trastorns de Desenvolupament

PROFESSORA: Montse CASTELLS i CLOTA

2n Quadrimestre. 6 crèdits

OBJECTIUS:

1. Aprofundir en les principals característiques i necessitats educatives de les persones amb trastorns en el desenvolupament.
2. Disposar del coneixement teòric i pràctic per a l'avaluació de les persones amb trastorns en el desenvolupament i per a la planificació de la resposta educativa.
3. Conèixer a nivell teòric i pràctic estils d'ensenyament i estratègies educatives a fi de poder col·laborar amb els mestres i professors per tal de possibilitar la participació a les aules dels alumnes amb trastorns en el desenvolupament i assegurar el seu progrés acadèmic i social.
4. Aprofundir en els serveis de suport psicopedagògic i educatiu i en els diferents àmbits, fonts d'informació i recerca més rellevants.

CONTINGUTS:

1. Característiques i necessitats educatives de les persones amb trastorns el desenvolupament i les seves dimensions en relació a la intervenció psicopedagògica.
 - 1.1. El retard mental
 - 1.2. La discapacitat auditiva
 - 1.3. La discapacitat visual
 - 1.4. La discapacitat motriu
 - 1.5. Serveis específics
2. L'avaluació
 - 2.1. L'avaluació psicopedagògica dels alumnes amb trastorns en el desenvolupament
 - 2.2. L'Avaluació comprensiva
 - 2.3. Enfocaments d'avaluació
 - 2.4. Instruments d'avaluació
 - 2.5. Tècniques de recollida de la informació
 - 2.6. Elaboració i adaptació de proves d'avaluació
3. Estils d'ensenyament i estratègies educatives.
 - 3.1. L'ensenyament directe
 - 3.2. Les guies d'estudi
 - 3.3. L'autoregulació com a estratègia d'aprenentatge.
 - 3.4. L'aprenentatge assistit per company
 - 3.5. L'adaptació i utilització de materials didàctics.
4. Treball col·laboratiu amb altres professionals.

METODOLOGIA:

Els diferents continguts es treballaran a partir de:

- . Exposicions per part del professor.
- . Realització de treballs pràctics a la classe per cada bloc de continguts, individual o en parella, amb el suport del professor.
- . Estudi d'alguns blocs de continguts utilitzant l'estratègia de l'aprenentatge cooperatiu.
- . Treball pràctic en situacions simulades (aula, sessió d'avaluació...) on els alumnes assumiran diferents rols.

. Treballs pràctics, tutoritzats pel professor.

AVALUACIÓ:

S'avaluarà l'assignatura a partir de:

- Una prova escrita a mig quadrimestre que permetrà, si se supera, eliminar matèria.
- Una prova escrita a final de curs
 - *La mitjana de les notes de les proves representarà el 60% de la nota final*
- Elaboració de dos treballs pràctics, un individual i un de grup, relacionats amb els continguts de l'assignatura.
 - *La mitjana de la nota dels treballs pràctics—que caldrà aprovar—representarà el 40% de la nota final.*

BIBLIOGRAFIA:

- Ainscow, M. *Desarrollo de escuelas inclusivas*. Edit. Narcea, 2001.
- Ann Tomlimson, Carol. *El aula diversificada*. Ediciones Octaedro, 2001.
- AAMR. *Retraso mental. Definición y sistemas de apoyo*. Madrid: Alianza, 1997.
- Del Ricón Igea, Benito (coord.) *Presente i futuro del trabajo psicopedagógico*. Barcelona: Ariel, 2001.
- Brown, L. *Criterios de Funcionalidad*, Barcelona: Millan. Fundació Catalana Síndrome de Down, 1989.
- Cunningham, C. Davis, H. *Trabajar con los padres*. Siglo XXI Editores, 1988.
- Covington, M.V. *La voluntad de aprender Guía para la motivación en el aula*. Madrid: Alianza, 2000.
- Freixa, M. *Familia y deficiencia mental*. Amarú Ediciones, 1993
- Hegarty i al. *Aprender juntos. La integración escolar*. Ediciones Morata, 1988.
- Delors, J. I al. *Educación: Hi ha un tresor amagat a dins*. Unesco, 1996.
- Fontana, D. *La disciplina en el aula*. Aula XXI, Madrid: Santillana., 1995
- Gupta, R. M, Coxhead, P. *Asesoramiento y apoyo psicopedagógico*. Madrid: Narcea, 1993.
- Lowe, P. *Apoyo educativo y tutoría en Secundaria*. Madrid: Narcea, 1995.
- McKay, M. y Fanning, P. *Autoestima: Evaluación y mejora*. Barcelona: Martínez Roca, 1991.
- Martín, E. I al. *La atención a la diversidad en la Educación Secundaria*. Barcelona: ICE, 1991.
- Myers, D.G. *Psicología*. Edit. Médica Panamericana, 1994.
- Muntaner, J. *La sociedad ante el deficiente mental*. Madrid: Narcea, 1998.
- Puigdellívol, I. *Programación de aula y adecuación curricular.- El tratamiento de la diversidad*. Barcelona: Graó.
- Reynolds, D. i al. *Las escuelas eficaces: claves para mejorar la enseñanza*. Aula XXI, Madrid: Santillana, 1997
- Silvestre, N. i al. *Sordera. Comunicación y aprendizaje*. Edit. Masson, 1998.
- Staimback, S. W. *Aulas Inclusivas*. Madrid: Narcea, 1999.
- Stoll, L. Fink, D. *Para cambiar nuestras escuelas*. Barcelona: Octaedro, 1999.
- Wang, M. C. *Atención a la diversidad del alumnado*. Madrid: Narcea, 1995.
- Reynolds, D. i al. *Las escuelas eficaces: claves para mejorar la enseñanza*. Madrid: Aula XXI, Santillana, 1997.

Mètodes d'Investigació en Educació

PROFESSORA: Núria SIMÓ i GIL

Quadrimestral. 6 crèdits.

OBJECTIUS:

Conèixer i comprendre els diferents mètodes d'investigació qualitativa en relació als models de recerca en els quals es fonamenten. Desenvolupar processos d'anàlisi i interpretació de les dades en el context d'una recerca. Promoure una visió oberta i complexa sobre què és la investigació que serveixi per a guiar la presa de decisions dels mètodes a desenvolupar segons l'orientació de la recerca.

CONTINGUTS:

Tema 1: Aproximació conceptual a la investigació qualitativa.

Tema 2: Procés i disseny de la investigació qualitativa.

Tema 3: La planificació de la recerca.

Tema 4: La recollida de dades.

Tema 5: L'anàlisi de dades.

Tema 6: L'informe d'investigació.

METODOLOGIA:

El treball de classe i el desenvolupament del programa tindran com a llibre de referència:

Rodríguez, G.; Gil, J. García, E. *Metodología de la investigación cualitativa*. Málaga: Aljibe, 1996.

Les sessions de classe constaran d'explicacions inicials per part del professorat, comentaris de capítols de llibre i altres articles d'investigacions educatives, treballs en petits grups, debats col·lectius i del treball en el desenvolupament d'una recerca qualitativa des de la pràctica.

AVALUACIÓ:

L'avaluació global de l'assignatura es farà a partir de:

- a) Un treball en grup relacionat amb el disseny, planificació i realització d'un projecte d'investigació.
- b) Un treball individual sobre anàlisi d'un informe d'investigació.

BIBLIOGRAFIA:

Alonso, C. *Lecturas, voces y miradas en torno al recurso informático en un centro de secundaria. Estudio de un caso*. [Tesi doctoral]. Barcelona: Universitat de Barcelona, 1992.

Anguera, M. T. *Metodología de la observación en las ciencias humanas*. Madrid: Cátedra, 1985.

Anguera, M. T. (coord.). *Observación de conducta interactiva en contextos naturales: Aplicaciones*. Barcelona: Edicions de la UB, 1999.

Arnal, J. et al. *Investigación educativa. Fundamentos y metodología*. Barcelona: 1992.

Arnaus, R. *Complicitat i interpretació. El relat d'una etnografia educativa*. Barcelona: Universitat de Barcelona, 1996.

Bisquerra, R. *Métodos de investigación educativa Guía práctica*. Barcelona: CEAC, 1989.

Cohen, L.; Manion, L. *Métodos de investigación educativa*. Madrid: Muralla, 1990.

Dane, F. C. *Mètodes de recerca*. Barcelona: UOC/Proa, 1997.

Elliott, J. *Pràctica, recerca, i teoria en educació*. Vic: Eumo Editorial, 1989.

Elliott, J. *La investigación-acción en educación*. Madrid: Morata, 1991.

Elliott, J. *El cambio educativo desde la investigación-acción*. Madrid: Morata, 1993.

- Escudero, J. M. *Tendencias actuales en la investigación educativa: los desafíos de la investigación crítica*. Currículum, 2, p. 3-25, 1990.
- Fox, D. J. *El proceso de investigación en educación*. Pamplona: Eunsa, 1981.
- Goetz, J. P.; Lecompte, M. D. *Etnografía y diseño cualitativo en investigación educativa*. Madrid: Morata (E.O.: 1984), 1988.
- Guba, E. Criterios de credibilidad en la investigación naturalista. Dins Gimeno-Sacristán i Pérez Gómez, A. (coord.) (1983): *La enseñanza: su teoría y su práctica*. Madrid: Akal Universitaria, p.148-165, 1981.
- Jackson, PH. W. *La vida en las aulas*. Madrid: Morata (E.O.: 1968), 1991.
- Kemmis, S.; McTaggart, R. *Cómo planificar la investigación-acción*. Barelona: Laertes, 1988.
- Ketele, J. M.; Roegiers, X. *Metodología para la recogida de información*. Madrid: La Muralla, 1995.
- Merriam, Sh. B. *Case Study Research in Education*. San Francisco: Jossey-Bass, 1988.
- Miles, M. B. i Huberman, A. M. *Qualitative Data Analysis*. EUA: Sage, 1994.
- Mckernan, J. *Investigación-acción y curriculum*. Madrid: Morata, 1999.
- Patton, M. Q. *Qualitative Evaluation Methods*. California: Sage, 1980.
- Rincón, D. et al. *Técnicas de investigación en ciencias sociales*. Madrid: Dykinson, 1995.
- Salgueiro, A. *Saber docente y práctica cotidiana. Un estudio etnográfico*. Barcelona: Octaedro, 1998.
- Sancho, J. M. *Entre pasillos y clases*. Barcelona: Sendai, 1987.
- Sancho, J. M. et al. *Aprendiendo de las innovaciones en los centros*. Madrid: CIDE, 1993.
- Simons, H. (ed.) *Towards a Science of the Singular*. Norwich: UEA. Centre for Applied Research in Education, 1989.
- Stake, R. E. *Investigación con estudio de casos*. Madrid: Morata, 1998.
- Taylor, S. J. i Bogdan, R. *Introducción a los métodos cualitativos de investigación*. Barcelona: Paidós, 1986.
- Walker, R. *Métodos de investigación para el profesorado*. Madrid: Morata, 1989.
- Wittrock, M. C. *La investigación en la enseñanza. Enfoques, teorías y métodos*. Vols I, II, III. Barcelona: Paidós (E.O.: 1986), 1988.
- Woods, P. *La escuela por dentro*. Barcelona: Paidós, 1989.
- Woods, P. *Experiencias críticas en la enseñanza y el aprendizaje*. Barcelona: Paidós, 1997.
- Woods, P i Hammersley, M. *Género, cultura i etnia en la escuela*. Barcelona: Paidós, 1996.

Seminaris

PROFESSORA: Isabel CARRILLO i FLORES

Anual. 9 crèdits

OBJECTIUS I CONTINGUTS:

L'assignatura s'estructura en un espai on desenvolupar diferents seminaris que permetin el diàleg i la reflexió a l'entorn de temes d'interès per a la formació i la pràctica psicopedagògiques. Els continguts s'estructuren en tres apartats que corresponen als seminaris:

Seminari 1: Societat i psicopedagogia.

La finalitat d'aquest seminari és l'anàlisi de l'evolució històrica de la psicopedagogia fins al moment actual, tenint en compte els problemes socials i els reptes educatius que la nostra societat planteja.

Seminari 2: Perfil del psicopedagog i deontologia professional.

En aquest segon seminari la reflexió i el debat se centraran en la necessitat de formar-se per saber prendre decisions, dialogar i actuar com a mediador en la resolució de conflictes, actuant d'acord a una ètica professional.

Seminari 3: Àmbits d'intervenció i funcions psicopedagògiques.

El tercer seminari s'estructura temporalment en l'última part del curs amb la finalitat d'orientar les pràctiques a partir del coneixement de diferents àmbits i realitats on es pot desenvolupar un treball psicopedagògic.

METODOLOGIA I AVALUACIÓ:

La dinàmica dels seminaris es basarà en la participació i el diàleg. Les aportacions dels participants i la reflexió individual i compartida ajudaran a pensar els diferents continguts, que es treballaran també a partir de conferències d'especialistes en el tema, vídeos, premsa, textos psicopedagògics, i altres recursos que en possibilitin l'anàlisi i la comprensió.

Tenint en compte aquesta metodologia de treball, l'avaluació de l'assignatura es farà a partir de:

- a) Assistència als diferents seminaris i realització de les activitats individuals i en grup que es plantegin en les sessions.
- b) Lectura i reflexió escrita d'un llibre (individual).
- c) Taller d'assessorament i formació psicopedagògica (petit grup).
- d) Memòria individual del procés i dels continguts treballats en els diferents seminaris.

Per aprovar l'assignatura cal assolir i desenvolupar satisfactòriament els objectius i les activitats plantejades en cada apartat (el mínim de cada part és un aprovat: 5).

BIBLIOGRAFIA:

- AA.VV. *Pedagogia dels XX*. Barcelona: Cispaxis, 2000.
- AA.VV. «S. XXI. Competencias para sobrevivir», en *Cuadernos de Pedagogía*. Núm. 298, enero 2001.
- AA.VV. «Asesoramiento en centros» en *Cuadernos de Pedagogía* Núm. 203, mayo 2001.
- Arnaus, R. *Complicitat i interpretació. El relat d'una etnografia educativa*. Barcelona: Universitat de Barcelona, 1996.
- Bonals, J. *El trabajo en equipo del profesorado*. Barcelona: Graó, 1996.
- Carbonell, J. *La aventura de innovar. El cambio en la escuela*. Madrid: Morata, 2001.
- Cardús, S. *El desconcert de l'educació*. Barcelona: La Campana, 2000.
- Contreras, J. *La autonomía del profesorado*. Madrid: Morata, 1997.

- Delors, J. *Educació: Hi ha un tresor amagat a dins*. Barcelona: UNESCO, 1996.
- Esteve, J.M. i altres. *Los profesores ante el cambio social*. Barcelona: Antrhopos, 1995
- Hernández, F. (coord.) *Formación del profesorado*. Barcelona: Praxis, 1998.
- Imbernón, F. (coord.) *La educación en el siglo XXI. Los retos del futuro inmediato*. Barcelona: Graó, 1999.
- Martín, E. «La intervención psicopedagógica en el ámbito de la gestión del MEC: la historia de un difícil pero imprescindible factor de calidad», a *Infancia y Aprendizaje* núm. 87, 1999.
- Martínez, M. *El contrato moral del profesorado*. Bilbao: Desclée de Brower, 1998.
- Mayor Zaragoza, F. *Los nudos gordianos*. Barcelona: Círculo de Lectores/Galaxia Gutenberg, 1999.
- Morín, E. *Els set coneixements bàsics*. Barcelona: Unesco, 2000.
- Pérez de Cuéllar, J. *Nuestra diversidad creativa*. Madrid: Fundación Santamaría/SM, 1997.
- Pérez Gómez, A.I. *La cultura escolar en la sociedad neoliberal*. Madrid: Morata, 1998.
- Puig, J. M. *Toma de conciencia de las habilidades para el diálogo*. Madrid: CLE, 1993.
- Savater, F. *El valor de educar*. Barcelona: Ariel, 1997
- Salgueiro, A.M. *Saber docente y práctica cotidiana. Un estudio etnográfico*. Barcelona: Octaedro, 1998.
- Shön, D. *La formación de profesionales reflexivos*. Barcelona: Paidós, 1992.
- Solé, I., Monereo, C. (coord.) *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional y constructivista*. Madrid: Alianza, 1996.
- Tort, A. *Opinions públiques sobre l'educació*. Barcelona: Ceac, 1997.
- Trilla, J. *El profesor y los valores controvertidos. Neutralidad y beligerancia en la educación*. Barcelona: Paidós, 1992.
- Zabala, A. *Enfocament globalitzador i pensament complex*. Barcelona: Graó, 1999.

Assignatures Obligatòries de 2n curs

Pràcticum

COORDINACIÓ: Providència DAUFÍ i MORESO

Anual. 15 crèdits.

Per cursar l'assignatura de Pràcticum s'haurà d'haver cursat, prèviament, un mínim de quatre assignatures de primer curs.

OBJECTIUS:

Les pràctiques de Psicopedagogia estan concebudes per proporcionar als estudiants un aprofundiment en els continguts dels estudis de Psicopedagogia en la seva aplicació en àmbits d'intervenció psicopedagògica. Durant el curs 2001-2002, aquests àmbits d'intervenció es concreten bàsicament en entorns escolars i de serveis socials. En aquest sentit, la Facultat d'Educació oferirà places de pràctiques en els següents contextos:

1. Instituts i Centres d'Educació Secundària.
2. Equips d'Assessorament i Orientació Psicopedagògica (EAP).
3. Centres de Recursos per a Alumnes amb Dèficits Auditius (CREDA).
4. Centres d'Educació Especial.
5. Centres d'Educació Infantil i Primària.
6. Centres vinculats a Serveis Socials.
7. Universitat de Vic.

TEMPORALITZACIÓ:

Amb caràcter general, les pràctiques es portaran a terme al llarg de vuit setmanes durant els mesos de gener i febrer de 2002. Segons les característiques del Centre o Servei de Pràctiques, es podran concentrar o distribuir en algun altre període del curs acadèmic.

ACTIVITATS A REALITZAR:

L'estudiant col·laborarà en tasques vinculades a la Psicopedagogia amb el personal del centre o servei corresponent. Elaborarà un projecte de treball que desenvoluparà durant el curs.

El projecte de treball serà elaborat per l'alumne d'acord amb amb els professionals del Centre o Servei de pràctiques i amb el corresponent professor-tutor de la Facultat d'Educació.

Al final del curs acadèmic l'alumne lliurarà una Memòria de Pràctiques al professor-tutor de la Facultat d'Educació. Aquesta memòria inclourà: a) Descripció del Projecte de treball; b) Descripció de la seva posada en pràctica; c) Conclusions del treball portat a terme; d) Valoració global i personal de les pràctiques.

AVALUACIÓ:

Per a l'avaluació i la qualificació de l'assignatura de pràctiques el/la professor/a-tutor/a de la Facultat d'Educació corresponent considerarà els següents aspectes:

Assistència de l'estudiant al Centre o Serveis on haurà desenvolupat les pràctiques.

Assistència a reunions i participació en projectes que els Centres o Serveis de pràctiques sol·licitin o admetin.

Assistència a sessions de formació i seguiment de les pràctiques.

Entrevistes amb el professor-tutor.

Memòria de pràctiques.

Informe escrit del professional del Centre o Servei de pràctiques.

Psicologia de la Instrucció

PROFESSOR: Àngel ALSINA i PASTELLS

Quadrimestral: 6 crèdits.

OBJECTIUS:

Es tracta d'una assignatura troncal bàsica en els estudis de psicopedagogia, de caràcter teòric, però que aspira a proporcionar elements per a analitzar i comprendre la pràctica educativa escolar. També vol fonamentar el disseny de la pràctica de l'ensenyament i de la intervenció psicopedagògica.

L'objectiu fonamental de l'assignatura és aprofundir en les bases psicopedagògiques del currículum. A partir d'aquest, se'n desprenen els següents:

- Aconseguir que els estudiants siguin capaços d'adquirir una visió global de la psicologia de la instrucció, de la seva configuració històrica i dels seu objecte d'estudi.
- Disposar de criteris que permetin valorar les aportacions d'aquesta disciplina a l'estudi dels fenòmens educatius escolars i resoldre els problemes relacionats amb la seva planificació i desenvolupament.
- Contrastar les informacions i els criteris continguts en els blocs sobre els diferents temes proposats amb la pròpia experiència i coneixement pràctic de la realitat escolar per a revisar els criteris propis, per a consolidar-los científicament o per a modificar-los si cal.
- Construir, de manera personal, criteris d'intervenció psicopedagògica fonamentats.

CONTINGUTS:

Tema 1. La psicologia de la instrucció: aspectes definatoris

1. Introducció.
2. Antecedents de la psicologia de la instrucció.
3. L'aparició de la psicologia de la instrucció. Breu evolució històrica de la seva conceptualització.
4. Definició contemporània de psicologia de la instrucció.
5. Teories i models psicològics.
6. Aportacions de les teories i models instruccionals.
 - 6.1. Principals aportacions.
 - 6.2. Interaccions teòriques i pràctiques: cognitives, socials i contextuals.
 - 6.3. Principals teories i models instruccionals.

Tema 2. Els subjectes de la instrucció: el professor

1. Introducció.
2. La personalitat del professor.
3. L'afectivitat del professor
4. La motivació del professor per a ensenyar.
5. El pensament del professor.
6. Aspectes diferencials en l'estudi del professor.
7. L'avaluació del professor.

Tema 3. Els subjectes de la instrucció: l'alumne

1. Introducció
2. L'afectivitat de l'alumne
3. La motivació de l'alumne
4. Els processos de pensament de l'alumne
5. Aspectes diferencials de l'alumne
6. L'avaluació de l'alumne

Tema 4. Els continguts de la instrucció

1. Introducció.
2. Conceptualització i definicions de currículum.
3. Models curriculars.
 - 3.1. Classificació de Stenhouse: models d'objectius, de procés i d'investigació.
 - 3.2. Classificació de Short.
 - 3.3. Classificació de Tanner.
4. Els components del currículum.
 - 4.1. Què ensenyar?
 - 4.2. Quan ensenyar?
 - 4.3. Com ensenyar?
 - 4.4. Què, com i quan avaluar?
5. L'avaluació del currículum.

Tema 5. El medi físic com a context instruccional

1. Introducció
2. La influència en el procés instruccional del disseny arquitectònic de les aules.
3. La distribució dels alumnes a l'aula.
4. La mida o ràtio del grup-classe.
5. La influència del temps instruccional.

METODOLOGIA:

A l'inici de cada tema es presentarà un esquema pensat perquè serveixi de guió. També es presentarà la bibliografia específica per ampliar els coneixements sobre el tema.

En el transcurs de cada tema hi haurà sessions d'exposició teòrica en les quals es presentaran els continguts que cal conèixer i sessions pràctiques que permetran veure d'una manera pràctica els diferents continguts exposats.

AVALUACIÓ:

L'avaluació es compon de dos parcials eliminatoris i un treball:

- els parcials són proves de resposta múltiple, i es realitzen un a mitjans del quadrimestre i l'altre al final. S'establirà una data prèvia a la realització de cada parcial per al repàs dels continguts així com per fer un mostreig del tipus d'examen.

Els estudiants que no superin alguna de les proves, es podran presentar a la segona convocatòria, que tindrà les mateixes característiques que el de primera convocatòria.

- el treball està pensat per aconseguir un millor seguiment d'alguns dels temes, alhora que ajuda a la seva comprensió i ampliació. Amb ell es pretén, també, adquirir l'hàbit de llegir llibres i articles de Psicologia d'una manera raonada i crítica. Es lliurarà als estudiants un guió del treball amb els objectius, criteris d'avaluació, etc. El treball s'haurà de presentar dins els quinze dies anteriors a l'acabament de l'assignatura, previ acord amb els estudiants.

La qualificació final s'obté del resultat de les puntuacions obtingudes en els exàmens parcials i l'avaluació del treball, de manera que el 70% de la nota la formarà l'apartat teòric i el 30% restant s'obtindrà de les puntuacions obtingudes en l'apartat pràctic.

BIBLIOGRAFIA:

- Bloom, B.S. (1956). *Taxonomía de los objetivos de la educación*. Alcoi: Marfil, 1979.
- Coll, C. (1986). *Marc curricular per a l'ensenyament obligatori*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- Coll, C. et al. (1997). *Psicología de la Instrucción*. Barcelona: U.O.C.

- Davidoff, L. (1984). *Introducción a la psicología*. Mèxic: McGraw-Hill
- Ferrández, A., Sarramona, J. i Tarín, L. (1984). *Tecnología didáctica. Teoría y práctica de la programación escolar*. Barcelona: CEAC,
- Gagné, R.M. i Rohwer, W. (1969). Instructional Psychology. *Annual Review of Psychology*, 20, 381-418.
- Genovard, C. i Gotzens, C. (1990). *Psicología de la Instrucción*. Madrid: Santillana
- Gómez, I., Mauri, T. i Valls, E. (1997). L'aprenentatge dels continguts escolars. A C. Coll (ed.), *Psicología de la Instrucción*. Barcelona: U.O.C.
- Morris, C.G. (1997). *Psicología*. Madrid: Prentice-Hall.
- Myers (1991). *Psicología*. Madrid: Panamericana.
- Worchel, S. i Shebilske, S. (1997). *Psicología. Fundamentos y aplicaciones*. Madrid: Prentice-Hall.

Orientació Professional

PROFESSORA: Esther FATSINI i MATHEU

Quadrimestral. 6 crèdits

INTRODUCCIÓ:

En aquesta assignatura es pretén oferir un recorregut per les diferents perspectives teòriques, models, processos, etc., en orientació professional. L'estabilitat laboral, l'immobilisme professional, la formació per a l'exercici de la professió, entre altres, han donat pas a la temporalitat, la polivalència i la formació contínua. En aquest context el professional de l'orientació té un paper primordial: orientar per al canvi i la presa de decisions.

OBJECTIUS:

- Proporcionar elements de reflexió per a la intervenció en orientació professional.
- Analitzar diferents eines i estratègies per a l'orientació professional.
- Conèixer els diferents àmbits d'intervenció: formals i no formals.

CONTINGUTS:

1. Aspectes introductoris. Clarificació terminològica.
2. Models i teories.
 - 2.1. Del Model d'Ajut al d'Educació per la Carrera.
3. Funcions de l'orientador.
4. L'orientació professional en la formació: reglada, ocupacional i contínua.
5. El paper de l'orientació en l'elaboració del projecte professional.
 - 5.1. Exploració a nivell personal: autoconeixement, autoestima, interessos, preferències professionals...
 - 5.2. Coneixement dels recursos i serveis d'intermediació facilitadors de la inserció laboral.
 - 5.3. Mètodes i tècniques d'accés a la professió i l'ocupació.
 - 5.4. El paper dels tests en la tasca orientadora.
 - 5.5. Informació professional.
6. Disseny de programes d'intervenció.
 - 6.1. Valoració de necessitats educatives.
 - 6.2. Finalitat. Determinació dels objectius prioritaris.
 - 6.3. Planificació de la intervenció: continguts, destinataris, recursos...
 - 6.4. Avaluació i redisseny.
7. La intervenció en l'orientació professional de diferents col·lectius: joves, dones, majors de 40 anys, minories ètniques, persones amb discapacitats, reinserció de persones amb risc d'exclusió social: drogodependències, delinqüència...
8. Tendències i prospectiva en Orientació Professional.
 - 8.1. Iniciatives i Programes Comunitaris.
 - 8.2. L'orientació professional a Espanya i a Catalunya.

METODOLOGIA:

Es combinarà la teoria amb la lectura d'articles i bibliografia diversa per fer-ne, posteriorment, un comentari o debat. També es realitzaran activitats de dinàmica de grup i altres activitats grupals i individuals. Es fomentarà el diàleg i la reflexió a partir de les experiències del grup d'alumnes.

AVALUACIÓ

L'avaluació es realitzarà en funció de:

- Treballs individuals a classe.
- Treball en grup.
- La realització d'una prova escrita sobre continguts del programa.

BIBLIOGRAFIA

- AA.VV. *L'orientació professional. Temes a debat*. Barcelona: Institut Municipal d'Educació, 1995.
- Adame, M.T. (coord.) *Orientació per a la inserció sociolaboral dels joves: Recull d'experiències i materials*. Palma: Universitat de les Illes Balears, 1999.
- Álvarez, M. *Orientación profesional*. Barcelona: Cedecs, 1995.
- Álvarez, M. i altres. *La orientación vocacional a través del currículum y de la tutoría. Una propuesta para la etapa de 12 a 16 años*. Barcelona: ICE, Graó Editorial. Materiales para la innovación educativa (MIE), 1991.
- Arnaiz, P.; Guerrero, C. *Discapacidad psíquica: formación y empleo*. Archidona: Aljibe, 1999.
- Fernández Sierra, J. *El trabajo docente y psicopedagógico en Secundaria*. Biblioteca de Educación. Archidona, Málaga: Aljibe, 1995.
- Jurado, P. *Integración sociolaboral y educación especial*. Bellaterra: PPU, 1993.
- Montané, J. *Orientación ocupacional*. Barcelona: Ceac, 1993.
- Montané, J.; Martínez, M. *La orientación escolar en la educación secundaria. Una nueva perspectiva desde la educación para la carrera profesional*. Barcelona: PPU, 1994.
- Poal, G. *Entrar, quedarse, avanzar*. Madrid: Siglo XXI, 1993.
- Puchol, L. *Reorientación de carreras profesionales*. Madrid: ESIC, 1994.
- Repetto, E. *Orientación educativa e intervención psicopedagógica*. Madrid: UNED, 1994.
- Riart, J. *Elegir una profesión. Proceso de reflexión para elegir bien una profesión*. Barcelona: PPU, 1996.
- Rodríguez Espinar, S. (coord.) *Teoría y práctica de la orientación educativa*, 1993.
- Rodríguez Moreno, M. L. *La orientación profesional. I. Teoría*. Barcelona: Ed. Ariel, 1998.
- Rodríguez Moreno, M. L. *El mundo del trabajo y las funciones del orientador*. Barcelona: Barcanova, 1992.
- Sánchez, F.J. *Y el año que viene ¿qué?* Barcelona: CissPraxis, 2001.
- Sanz Oro, R. *Evaluación de programas en orientación educativa*. Madrid: Pirámide, 1990.
- Torres, J.A. *La formación del profesor tutor como orientador*. Jaén: Universidad de Jaén, 1996.
- Valls, F. *Fundamentos de orientación profesional para psicopedagogos*. Almería: Universidad de Almería, 1998.
- Valls, F. *Programa autoaplicable de asesoramiento vocacional*. Almería: Servicio de Publicaciones de la Universidad de Almería, 1996.

Aspectes Sociolingüístics i Didàctics de l'Ensenyament de la Llengua

PROFESSORS: Francesc CODINA i VALLS
Modest REIXACH i PLA

Anual. 9 crèdits

OBJECTIUS:

El primer bloc de l'assignatura pretén proporcionar un conjunt de coneixements bàsics sobre la situació sociolingüística en l'àmbit català, especialment en els col·lectius dels adolescents i dels joves, per tal d'analitzar les repercussions d'aquesta situació en l'ensenyament de la llengua a primària i a secundària.

El segon bloc pretén proporcionar un conjunt de coneixements bàsics sobre els objectius, els continguts i les bases didàctiques de l'ensenyament de la llengua. També pretén exercitar els estudiants en l'anàlisi, l'avaluació, la utilització, l'adaptació i l'elaboració de materials didàctics adreçats a alumnes de secundària.

PROGRAMA:

1. Aspectes sociolingüístics. Iniciació conceptual i terminològica.

1.1 Llengua i cultura.

1.1.1. Llengua, producte cultural.

1.1.2. Llengua, dipòsit de cultura.

1.1.3. Eina creadora i transmissora de cultura.

1.1.4. Funcions principals de la llengua: comunicatives, identificadores, simbòliques.

1.2. Llengua, territori, demografia.

1.2.1. Llengua pròpia.

1.2.2. Comunitat lingüística.

1.2.3. Contacte de llengües.

1.2.4. Llengües majoritàries i minoritàries

1.2.5. conflicte lingüístic.

1.3. Diglòssia.

1.3.1. El concepte i la seva evolució.

1.3.2. Dues condicions essencials.

1.3.3. Quatre casos possibles.

1.3.4. La diglòssia als PPCC.

1.3.5. Acceptació i autoanàlisi.

1.3.6. Algunes distincions introduïdes.

1.3.7. Canvis recents.

1.3.8. Conclusions.

1.4. Coneixement i ús del català a Catalunya i als altres PPCC.

1.4.1. Reflexions prèvies.

1.4.2. Fonts i metodologies.

1.4.3. Modalitats.

1.4.4. Coneixement del català als diferents països: dades sincròniques, dades siacròniques. Alguns col·lectius específics: infants, adolescents, joves, immigrants...

1.4.5. Competència i performància.

1.4.6. Ús o usos.

1.4.7. Usos privats, públics, oficials.

1.4.8. El català a l'ensenyament.

- 1.4.9. Conclusions sobre la situació social de la llengua catalana.
- 1.5. Normalització lingüística.
 - 1.5.1. Antecedents i significacions.
 - 1.5.2. Normalització / normativització.
 - 1.5.3. Normalització / extensió de l'ús.
 - 1.5.4. Justificacions.
 - 1.5.5. Objectius polítics i jurídics.
 - 1.5.6. Objectius sociolingüístics.
 - 1.5.7. Balanç de resultats.
- 1.6. Bilingüisme i educació.
 - 1.6.1. Bilingüisme individual.
 - 1.6.2. Bilingüisme i societat.
 - 1.6.3. L'adquisició d'una segona llengua.
 - 1.6.4. L'educació bilingüe.
 - 1.6.5. Immersió lingüística versus submersió lingüística.
 - 1.6.6. Condicions i característiques dels programes d'immersió lingüística.
 - 1.6.7. Bilingüisme i educació en el domini lingüístic català.
 - 1.6.8. Situació de l'ensenyament bilingüe a Catalunya.
- 2. Aspectes didàctics.
 - 2.1. Diversitat lingüística i ensenyament.
 - 2.1.1. Relació entre diversitat lingüística i rendiment escolar.
 - 2.1.2. Teories del dèficit i teories de la diferència.
 - 2.1.3. Tractament educatiu de la diversitat i la variació lingüístiques.
 - 2.2. La llengua i la literatura en l'ensenyament obligatori.
 - 2.2.1. El caràcter instrumental de les habilitats i dels coneixements lingüístics.
 - 2.2.2. L'ensenyament de la llengua orientat a l'ús.
 - 2.2.3. La llengua i la literatura en els dissenys curriculars de primària i secundària: objectius, continguts i orientacions didàctiques.
 - 2.3. Avaluació i ús de materials didàctics.
 - 2.3.1. Els materials didàctics: tipologies i funcions.
 - 2.3.2. Observació, anàlisi i avaluació de materials didàctics.
 - 2.3.3. Utilització i adaptació de materials didàctics.
 - 2.4. L'elaboració de materials didàctics.
 - 2.4.1. La planificació.
 - 2.4.1.1. Documentació, tant pel que fa a la matèria com als recursos didàctics.
 - 2.4.1.2. Delimitació dels objectius i dels continguts.
 - 2.4.1.3. Establiment de criteris d'organització i distribució del material.
 - 2.4.1.4. Establiment de criteris de redacció i estil.
 - 2.4.2. L'elaboració.
 - 2.4.2.1. Ideació, selecció i construcció de les activitats.
 - 2.4.2.2. Redacció dels textos explicatius i dels enunciats de les activitats.
 - 2.4.2.3. Ordenació, comprovació, sistematització i correcció del material.
 - 2.4.3. L'experimentació, la revisió i l'edició del material.

METODOLOGIA I AVALUACIÓ:

Pel que fa al primer bloc (aspectes sociolingüístics), l'avaluació consistirà en una o diverses proves sobre les matèries explicades a classe i en la valoració dels treballs teòrics o empírics (un per estudiant o grup, com a mínim).

Pel que fa al segon bloc (aspectes didàctics), que es durà a terme durant el segon quadrimestre, les primeres sessions (al voltant de 20 hores) tindran un caràcter introductor. L'objectiu és aconseguir que els estudiants adquireixin els coneixements bàsics que els permetin de plantejar adequadament un projecte d'elaboració de material didàctic. A la meitat del quadrimestre es realitzarà un examen amb l'objectiu de comprovar que s'han adquirit aquests coneixements. Els estudiants que no superin aquesta prova podran recuperar-la en l'examen final de juny. La resta de les sessions tindran un caràcter pràctic i es destinaran a l'elaboració (guiada i assessorada pel professor) d'un projecte de material didàctic relacionat amb algun aspecte de l'ensenyament de la llengua i la literatura a secundària. Aquest treball es podrà realitzar individualment o en grup. El nombre de membres d'un grup haurà de guardar proporció amb les característiques del projecte, i en cap cas no podrà superar les quatre persones. Els estudiants que no puguin assistir amb regularitat a aquestes sessions pràctiques hauran de realitzar el treball individualment.

La nota global de l'assignatura serà la mitjana de les proves específiques i dels treballs relacionats amb cadascun dels dos apartats.

BIBLIOGRAFIA Bàsica:

Aspectes sociolingüístics

- Arenas, J. *Llengua i educació a la Catalunya d'avui*. Barcelona: La Llar del Llibre, 1990.
- Areny, M. D. *Avaluar per construir. Eines de diagnosi i intervenció en la situació sociolingüística de l'escola*. Vic: Eumo Editorial, 1999.
- Argelaguet, J. *Partits, llengua i escola. Anàlisi de la política lingüística de la Generalitat de Catalunya en l'ensenyament obligatori (1980-1995)*. Barcelona: Editorial Mediterrània, 1999.
- Artigal, J.M. *Els programes d'immersió als territoris de llengua catalana*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill, 1995.
- Baker, Colin. *Fundamentos de educación bilingüe y bilingüismo*. Madrid. Cátedra, 1997.
- Baker, Colin. *Encyclopedia of Bilingualism and Bilingual Education*. Multilingual Matters Ltd.: Claredon, 1998.
- Bastardas, Albert., *Ecologia de les llengües*. Barcelona: Proa, 1996.
- Bibiloni, Gabriel. *Llengua estàndard i variació lingüística*. València: Editorial 3 i 4, 1997.
- Boix, Emili. *Triar no és trair. Identitat i llengua en els joves de Barcelona*. Barcelona: Edicions 62, 1993.
- Boix, Emili; Vila, F. Xavier. *Sociolingüística de la llengua catalana*. Barcelona: Ariel, 1998.
- Branchadell, A. *La normalitat improbable*. Barcelona: Empúries, 1996.
- Joan i Marí, B. *Les normalitzacions reeixides*. Vilassar de Mar: Oikos-Rau, 1996.
- Lee McKay, Sandra; Hornberger, Nancy H (ed.). *Sociolinguistics and Language Teaching*. Cambridge University Press, 1996.
- Llei 1/1998, de 7 de gener, de Política Lingüística*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1998.
- Marí, I. (coord.) *La llengua als Països Catalans*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill, 1992.
- Monés i Pujol, J. *La llengua a l'escola: 1714-1939*. Barcelona: Barcanova, 1984.
- Pla i Molins, M. *El bilingüisme escolar a Barcelona*. Barcelona: La Magrana, 1996.
- Pradilla, M. A. *La llengua catalana al tombant del mil·lenni*. Barcelona: Empúries, 1999.
- Prats, M.; Rafanell, A.; Rossich, A. *El futur de la llengua catalana*. Barcelona: Empúries, 1990.
- Pueyo, M. *Llengües en contacte en la comunitat catalana*. València: Universitat de València, 1991.
- Reixach, Modest (coord.), *El coneixement del català*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, 1997.
- Serra, J.M. *Immersion lingüística, rendiment acadèmic i classe social*. Barcelona: Horsori, 1997.
- Siguan, M. *España plurilingüe*. Madrid: Alianza Editorial, 1992.
- Solé i Camardons, J. *Sociolingüística per a joves*. 2a ed. Barcelona: La Llar del Llibre, 1989.
- Vallverdú, F. *L'ús del català: un futur controvertit*. Barcelona: Edicions 62, 1990.
- Vallverdú, F. *Velles i noves qüestions sociolingüístiques*. Barcelona: Edicions 62, 1998.

- Vila, I. *La normalització lingüística a l'ensenyament no universitari de Catalunya*. Barcelona: Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya, 1993.
- Vila, I. *El català i el castellà en el sistema educatiu de Catalunya*. Barcelona: Horsori, 1996.
- Vila, I. (coord.); Siguan, M. *Bilingüisme i educació*. Barcelona: Proa / Edicions de la UOC, 1998.

Aspectes didàctics

- Antúñez, S; del Carmen, L. M.; Imbernón, F.; Parcerisa, A.; Zabala, A. *Del proyecto educativo a la programación del aula*. Barcelona: Graó, 1992.
- Area Moreira, M. *Los medios, los profesores y el currículo*. Barcelona: Sendai Ediciones, 1991.
- Articles de didàctica de la llengua i de la literatura* (publicació trimestral iniciada el juliol de 1994). Barcelona: Serveis Pedagògics, S.L.
- Bassols, M. i Torrent, A. M. *Models textuais: teoria i pràctica*. Vic: Eumo Editorial, 1996.
- Bolibaug, J. et al. *Educational Development: A Practical Issue: Guidelines for the Preparation, Production and Distribution of Text Books*. París: UNESCO, 1980.
- Cabero Almenara, J. *Análisis de medios de enseñanza: aportaciones para su selección, diseño e investigación*. Sevilla: Alfar, 1990.
- Camps, Anna; Colomer, Teresa (coord.). *L'ensenyament i l'aprenentatge de la llengua i la literatura en l'educació secundària*. Barcelona: ICE de la UB / Horsori, 1998.
- Cassany, Daniel. *Construir l'escriptura*. Barcelona: Empúries, 1999.
- Cebrián de la Serna, M. *La Didáctica, el curriculum, los medios y los recursos didácticos*. Málaga: Universidad de Málaga, 1992.
- Codina, F., Coromina, E., Fargas, A. i Fornols J. *Llengua i comunicació 3 i 4. Guia didàctica i projecte curricular*. Vic: Eumo Editorial, 1998.
- Cunningsworth, Alan. *Evaluating and Selecting EFL teaching materials*. London: Heinemann Educational Books, 1984.
- Disseny curricular. Ensenyament Primari*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament, 1990.
- Disseny curricular. Ensenyament Secundari*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament, 1990.
- Ellington, H. and Race, P., *Producing teaching materials: a handbook for teachers and trainers*. Kogan Page: Nichols, 1994.
- Lomas, C.; Osoro, A.; Tusón, A. *Ciencias del lenguaje, competencia comunicativa y enseñanza de la lengua*. Barcelona: Paidós, 1993.
- Lomas, C. (coord.). *La educación lingüística y literaria en la enseñanza secundaria*. Barcelona: ICE de la UB / Horsori, 1996.
- Monereo, C. *Avaluació del tractament de la diversitat als llibres de text*. Barcelona: Comissió Ciutadana Pro Integració Escolar, 1995.
- Parcerisa i aran, A. *Materiales curriculares. Cómo elaborarlos, seleccionarlos y usarlos*. Barcelona: Graó, 1996.
- Richaudeau, F. *Conception el production des manuels scolaires*. París: UNESCO, 1979.
- Richaudeau, F. *Écrire avec efficacité*. Toulouse: Albin Michel, 1992.
- Seguin, R. *L'élaboration des manuels scolaires. Guide méthodologique*. París: UNESCO, 1989.
- Serafini, M. T. *Como se estudia*. Barcelona: Paidós, 1991.
- Serafini, M. T. *Como se escribe*. Barcelona: Paidós, 1994.
- Siguan, M. *La enseñanza de la lengua por tareas*. Barcelona: ICE de la UB / Horsori, 1995.

Models d'Orientació i Intervenció Psicopedagògica

PROFESSOR: José Ramón LAGO i MARTÍNEZ

Anual 9 crèdits.

OBJECTIUS:

- Conèixer i relacionar les característiques fonamentals dels diferents models teòrics d'intervenció amb diferents pràctiques d'intervenció psicopedagògica.
- Conèixer les característiques de l'orientació i la intervenció psicopedagògica en la legislació actual i relacionar las funcions que se li encomana amb els diferents models d'intervenció.
- Identificar algunes estratègies generals d'intervenció per a cada àmbit d'orientació i intervenció psicopedagògica i aplicar-la en algunes situacions pràctiques.

CONTINGUTS:

1. Orientació i Intervenció psicopedagògica.
 - 1.1 Concepte d'orientació i intervenció psicopedagògica.
 - 1.2 Enfocaments i models d'orientació i intervenció psicopedagògica. Classificacions dels models i enfocaments.
 - 1.3 Dimensions fonamentals d'un model d'intervenció psicopedagògica.
2. El model clínic.
3. Els models de programes.
4. Els models de consulta.
5. El model educacional-constructivista.
6. Orientació e intervenció psicopedagògica en el sistema educatiu actual.
 - 6.1. Orientació i intervenció psicopedagògica en la legislació i orientacions derivada de la LOGSE.
 - 6.2 Orientació i intervenció psicopedagògica en la legislació i orientacions de la Generalitat de Catalunya.
7. Orientació educativa i intervenció psicopedagògica a les diferents etapes de l'educació obligatòria.
8. La col·laboració en el desplegament del currículum.
 - 8.1 Assessorament curricular
 - 8.2 Eixos de l'assessorament en el desplegament del currículum a les diferents etapes educatives.
9. La col·laboració en l'atenció a la diversitat.
 - 9.1 Mesures d'atenció a la diversitat.
 - 9.2 Col·laboració en la planificació i desenvolupament de les mesures d'atenció a la diversitat.
10. La col·laboració en l'atenció a les n.e.e.
 - 10.1 L'avaluació psicopedagògica.
 - 10.2 La col·laboració en l'elaboració i desenvolupament de les adaptacions curriculars.
11. La col·laboració en la orientació i l'acció tutorial.
 - 11.1 Continguts de l'orientació educativa.
 - 11.2 Col·laboració en el desenvolupament dels àmbits de l'acció tutorial.
12. Planificació i desenvolupament de l'orientació i la intervenció psicopedagògica.

METODOLOGIA:

Les activitats de ensenyament-aprenentatge consistiran en exposicions del professor, anàlisi de documents i de casos pràctics per part dels estudiants en petit grup i elaboracions de síntesis a partir de la guia del professor.

AVALUACIÓ:

L'avaluació es realitzarà mitjançant la realització de proves escrites sobre els continguts treballats i altres activitats complementàries.

BIBLIOGRAFIA:

- Alonso, J. (1995). *Orientación educativa. Teoría, evaluación e intervención*. Ed. Síntesi.
- Bisquerra, R. (coord) (1998). *Modelos de orientación e intervención psicopedagógica*. Barcelona: Praxis.
- Fernández, J. (coord). (1996) *El trabajo docente y psicopedagógico en educación secundaria*. Málaga: Aljibe.
- Instruccions de la Direcció General d'Ordenació Educativa per a l'organització i el funcionament dels serveis educatius del departament d'Ensenyament.
- Jiménez, R.A. i Porras, R. (1997). *Modelos de acción Psicopedagógica: entre el deseo y la realidad*. Málaga: Aljibe.
- Marchesi, A. Coll, C. Palacios, J. (1990) *Desarrollo psicológico y educación. Vol III: Necesidades Educativas Especiales*. Madrid: Alianza Editorial.
- Marcelo, C.(coord) (1997) *Asesoramiento curricular y organizativo*. Ariel: Barcelona.
- M.E.C. (1998) *La orientación educativa y la Intervención psicopedagógica*. MEC.
- Ministerio de Educación y Ciencia (1992) «*Orientación y Tutoría*». Materiales para la Reforma. Educación Secundaria Obligatoria. Madrid: MEC.
- Monereo, C. Solé, I. (coords.) (1996) *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional y constructivista*. Madrid: Alianza Psicología.
- Parrilla, A. (1996) *Apoyo a la escuela: un proceso de colaboración*. Ed. Mensajero.
- Resolució de la Direcció General d'Ordenació Educativa de 19 de juny 1997 per la qual s'aproven instruccions relatives a l'organització del currículum a l'educació secundària obligatòria per a l'atenció a la diversitat dels alumnes.
- Rodríguez, M. M. (1996) *El asesoramiento en educación*. Aljibe. Malaga.
- Solé, I. (1998). *Orientación educativa e intervención psicopedagógica*. Barcelona: ICE de la Universidad de Barcelona/Horsori.

Educació Especial

PROFESSOR: Pere PUJOLÀS i MASET

Quadrimestral. 6 crèdits

OBJECTIUS:

- Descriure i analitzar els plantejaments actuals de l'Educació Especial
- Fonamentar, des d'una perspectiva psicopedagògica, sociològica i ètica, el plantejament inclusiu de l'Educació Especial.
- Presentar i analitzar estratègies i recursos per a la pràctica de l'Educació Especial des d'un plantejament inclusiu.
- Presentar i analitzar algunes de les últimes innovacions en el camp de l'Educació Especial.

CONTINGUTS:

1. Introducció: L'atenció a les persones discapacitades des d'un plantejament inclusiu, una història que ve de lluny (Comenius, Itard, Seguin)
2. Descripció i anàlisi dels plantejaments actuals de l'Educació Especial:
 - Plantejament selectiu
 - Plantejament selectiu amb integració parcial
 - Plantejament inclusiu
3. Fonamentació psicopedagògica, sociològica i ètica d'una escola per a tothom.
4. La pràctica de l'educació especial des d'un plantejament inclusiu: una base curricular comuna per a tot l'alumnat.
 - La personalització de l'ensenyament: els Plans de Treball Personalitzats
 - L'autoregulació de l'aprenentatge: estratègies i recursos per fomentar l'autonomia dels alumnes.
 - L'estructuració cooperativa de l'aprenentatge: estratègies i recursos per fomentar la interacció entre iguals i l'aprenentatge cooperatiu.
5. Innovació educativa i educació especial

METODOLOGIA:

Les classes es plantejaran com un espai de debat, aportació d'experiències i confrontació d'idees. Es combinaran l'exposició per part del professor, el treball en equip dels alumnes dins i fora de l'aula, l'anàlisi de documents, l'estudi de casos i els debats.

AVALUACIÓ:

Per a l'avaluació de l'assignatura es tindran en compte els següents elements:

- Un treball individual o en grup sobre els continguts del punt 3 del temari.
- L'exposició a classe –individual o en grup– del treball anterior.
- Un examen final

BIBLIOGRAFIA:

- Bautista Jiménez, Rafael (1991): *Necesidades educativas especiales. Manual teórico práctico*. Archidona (Málaga): Aljibe.
- Canevaro, Andrea (1985): *Els infants que es perden al bosc*. Vic: Eumo.
- Canevaro, Andrea (1987): *Infants amb deficiències*. Barcelona: Rosa Sensat/ Edicions 62.
- Coll, C. (1984): «Estructura grupal, interacció entre alumnes y aprendizaje escolar». Dins *Infancia y*

- Aprendizaje*, 27/28, pp. 119-138.
- Departament d'Ensenyament (1986): *L'educació especial a Catalunya*. Documents d'Educació especial, núm. 8. Barcelona: Departament d'Ensenyament.
- Echeita, G. i Martín, E. (1990): «Interacción social y aprendizaje». Dins Coll, C., Palacios, J. i Marchesi, A. (Comp.): *Desarrollo psicológico y educación. Vol. III*. Madrid: Alianza, pp. 49-67.
- Departament d'Ensenyament (1991): *La resposta a les necessitats educatives especials dels alumnes a l'ensenyament infantil i obligatori*. Documents d'Educació Especial, núm. 11. Barcelona: Departament d'Ensenyament.
- Johnson, D.W i Johnson, R.T. (1997): «Una visió global de l'aprenentatge cooperatiu». Dins *Suports. Revista catalana d'Educació especial i atenció a la diversitat*, núm. 1, pp. 54-64.
- Jonhson, D.W., Johnson, R.T. i Holubec, E.J. (1999): *El aprendizaje cooperativo en el aula*. Buenos Aires: Paidós.
- Marchesi, Alvaro i Martín, Elena (1990): «Del lenguaje del trastorno a las necesidades educativas especiales». Dins Marchesi, A., Coll, C., Palacios, J. (Comp.): *Desarrollo psicológico y educación. Volum III*. Madrid: Alianza Editorial, pp. 15-33.
- Ortega, J.L., Matson, J.L. (1987): *Recerca actual en integració escolar*. Documents d'Educació Especial, núm. 7, Barcelona: Departament d'Ensenyament.
- Ovejero, A. (1990): *El aprendizaje cooperativo. Una alternativa eficaz a la enseñanza tradicional*. Barcelona: PPU.
- Parrilla, A. (1992): *El profesor ante la integración escolar: Investigación y formación*. Capital Federal (Argentina): Cincel.
- Puig, J., Romeu, T. (1991): *L'escola ha de donar resposta a tots els alumnes*. Barcelona: P.P.U.
- Pujolàs, P. (2001): *Atención a la diversidad y aprendizaje cooperativo en la Educación Obligatoria*. Archidona (Málaga): Aljibe.
- Pujolàs, P. i Ruiz, R. (1999): «Cómo atender la diversidad de los alumnos en la ESO, en un grupo heterogéneo? La Escuela Inclusiva, la Enseñanza Multinivel y la Estructura de Aprendizaje Cooperativa». Dins A. Sánchez Palomino, J.J. Carrión, D. Padua y R. Pulido (Coords.): *Los desafíos de la Educación Especial en el umbral del siglo XXI*. Almería: Universidad de Almería, Departamento de Didáctica y Organización Escolar, pp. 199-219.
- Ruiz, R. (1997): «Les Adequacions Curriculars Individualitzades a l'escola Inclusiva com a elements d'un sistema. Consideracions sobre la seva extrapolació al nostre sistema educatiu». Dins *Suports. Revista catalana d'Educació especial i atenció a la diversitat*, vol. 1, núm. 1, p. 45-53.
- Ruiz, R. (1999): «Algunes reflexions i propostes sobre aspectes conceptuals i pràctics del disseny de Bases Curriculars per a tot l'alumnat i per la seva adequació personalitzada». Dins *Suports. Revista catalana d'Educació especial i atenció a la diversitat*, vol. 3, núm. 2.
- Sánchez Asin, Antonio (1993): *Necesidades educativas e intervención psicopedagógica*. Barcelona: P.P.U.
- Serrano, J.M., y Calvo, M.T. (1994): *Aprendizaje cooperativo. Técnicas y análisis dimensional*. Murcia: Caja Murcia Obra Cultural.
- Stainback, W., Stainback, S. (1999): *Aulas Inclusivas*. Madrid: Narcea.

Dificultats d'Aprenentatge i Intervenció Psicopedagògica

PROFESSOR: José Ramon LAGO i MARTÍNEZ

Quadrimestral. 6 crèdits

OBJECTIUS:

- Delimitar conceptualment les dificultats d'aprenentatge i la intervenció psicopedagògica.
- Facilitar l'adquisició dels coneixements i les estratègies que permetin identificar, delimitar i analitzar les dificultats d'aprenentatge.
- Facilitar l'adquisició dels coneixements i les estratègies que permetin planificar, aplicar i valorar la resposta educativa adequada a les diferents dificultats d'aprenentatge.

CONTINGUTS:

1. La intervenció psicopedagògica i les dificultats d'aprenentatge: delimitació conceptual.
2. Les dificultats d'aprenentatge més generals: avaluació i resposta.
3. Les dificultats d'aprenentatge específiques: avaluació i resposta.
 - 3.1. Dificultats d'aprenentatge de la decodificació lectora. Dislèxia.
 - 3.2. Dificultats de comprensió lectora.
 - 3.3. Dificultats d'escriptura. Disgrafia.
 - 3.4. Dificultats d'aprenentatge de les matemàtiques. Discalculia.

METODOLOGIA:

Les classes es plantejaran com un espai de debat, aportació d'experiències i confrontació d'idees. Es combinaran l'exposició per part del professor, el treball en equip dels estudiants dins i fora de l'aula, l'anàlisi de documents, l'estudi de casos i els debats.

AVALUACIÓ:

Per a l'avaluació de l'assignatura es tindran en compte els següents elements:

- Un treball individual o en grup sobre algun dels continguts del programa.
- Un examen final
- L'assistència i la participació a les classes, l'aportació de materials i experiències, la participació a les tutories, etc.

BIBLIOGRAFIA:

- Alonso, J. i Carriedo, N. (1996): «Problemas de comprensión lectora: evaluación e intervención». Dins Monereo, C. i Solé, I. (Coord.): *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional y constructivista*. Madrid: Alianza, pp. 343-364.
- Barberà, E. i Gómez-Granell, C. (1996): «Las estrategias de enseñanza y evaluación en matemáticas». Dins Monereo, C. i Solé, I. (Coord.): *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional y constructivista*. Madrid: Alianza, pp. 383-404.
- Camps, A. i Castelló, M. (1996): «Las estrategias de enseñanza-aprendizaje en la escritura». Dins Monereo, C. i Solé, I. (Coord.): *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional y constructivista*. Madrid: Alianza, pp. 321-342.
- Defior Citoler, S. (1996): *Las dificultades de aprendizaje: un enfoque cognitivo. Lectura, escritura, matemáticas*. Archidona (Málaga): Aljibe.
- Jiménez, J. i Gironde, L. (1990): *Càlcul a l'escola. Reflexions i propostes*. Col. Guix, 13. Barcelona: Graó.

- Jorba, J. i Casellas, E. (Eds.) (1996): *Estratègies i tècniques per a la gestió social a l'aula. Volum 1: La regulació i l'autoregulació dels aprenentatges*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Institut de Ciències de l'Educació.
- Monereo, C. i Solé, I. (Coord.) (1996): *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional y constructivista*. Madrid: Alianza.
- Nicasio, J. (1995): *Manual de dificultades de aprendizaje. Lenguaje, Lecto-escritura y Matemáticas*. Madrid: Narcea.
- Rivière, A. (1990): «Problemas y dificultades en el aprendizaje de las matemáticas: una perspectiva cognitiva». Dins Marchesi, A., Coll, C., i Palacios, J. (Comp.): *Desarrollo psicológico y educación. III*. Madrid: Alianza, pp. 155-182.
- Sánchez, E. (1990): «El aprendizaje de la lectura y sus problemas». Dins Marchesi, A., Coll, C., i Palacios, J. (Comp.): *Desarrollo psicológico y educación. Vol. III*. Madrid: Alianza, pp. 121-130.
- Sánchez, E. (1990): «Estrategias de intervención en los problemas de lectura». Dins Marchesi, A., Coll, C., i Palacios, J. (Comp.): *Desarrollo psicológico y educación. Vol. III*. Madrid: Alianza, pp. 139-154.
- Solé, I. (1992): *Estrategias de lectura*. Barcelona: Graó.
- Solé, I. (1993): «Disponibilidad para el aprendizaje y sentido del aprendizaje». Dins Coll, C. et al.: *El constructivismo en el aula*. Barcelona: Graó, pp. 25-46.
- Valmaseda, M. (1990): «Los problemas de lenguaje en la escuela». Dins Marchesi, A., Coll, C., i Palacios, J. (Comp.): *Desarrollo psicológico y educación. Vol. III*. Madrid: Alianza, pp. 101-120.

Paradigmes Educatius i Fenòmens Socials Contemporanis

PROFESSOR: Antoni TORT i BARDOLET

Annual. 9 crèdits.

OBJECTIUS:

Els canvis socials i culturals que afecten el món d'avui exigeixen del professional de l'educació una actualització constant respecte de quins són els models, enfocaments i corrents de pensament pedagògic que orienten l'evolució de l'educació actual. L'assignatura pretén oferir una àmplia panoràmica d'aquestes aportacions pedagògiques que malden per respondre a la dinàmica social contemporània.

CONTINGUTS:

1. Tradició i canvi en educació. Educació i societat.

El paper de l'educació en una societat canviant. Crisi o adaptació. L'educació com a activitat de conservació, d'innovació i de reconstrucció de l'experiència.

2. Nous usos i nous costums en la societat del coneixement.

Cultura local i cultura mundial, la «globalització». Els contextos de l'educació: La ruptura dels paràmetres espai/temps en l'educació contemporània. Institucions escolars i xarxes de comunicació. De l'autoformació als sistemes educatius. La ciutat i l'educació.

3. L'educand i l'aprenent, avui.

La multiplicació de les formes d'excel·lència. La formació de la persona en un món insegur. Les dificultats d'identificació amb les institucions educatives. L'acollida com a principi pedagògic. Contextos experiencials i contextos educatius dels infants i joves. Factors de desigualtats en educació.

4. L'estatus del saber pedagògic en una societat en transformació.

La construcció social del currículum. La qüestió dels nivells. Universalisme i relativisme en la construcció dels currícula. La transdisciplinarietat. Els continguts escolars en el marc de la societat de de l'espectacle.

5. Educació i desenvolupament humà.

L'educació com a bé públic o l'educació com a bé de consum. L'educació com a dret. L'educació com a inversió: entre el creixement econòmic i el desenvolupament humà. Educació per a la qualificació, per a la competència, per a la competitivitat. L'educació al llarg de la vida. Formació i ocupació.

6. Educació i democràcia.

Autonomia i control. Liberalisme i estatisme. La dualització escolar. Participació i exclusió en el funcionament de l'educació actual. La igualtat d'oportunitats: mesures i estratègies. Escola i comunitat, el futur de les comunitats educatives.

METODOLOGIA:

Les sessions constaran d'explicacions inicials per part del professor, comentaris de lectures recomanades, discussions en petit grup i exposicions públiques per part de l'alumnat.

AVALUACIÓ:

L'avaluació de l'assignatura es farà a partir de:

- assistència i participació en l'activitat d'aula i en altres activitats que s'organitzin.
- redacció d'escrits i exposicions orals realitzades regularment a l'aula.
- elaboració d'una memòria de l'assignatura que inclourà comentaris de diversos articles i d'un llibre.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

- A.A.V.V., *Nuevas perspectivas críticas en educación*. Barcelona: Paidós, 1994.
- A.A.V.V., *La educación en el siglo XXI. Los retos del futuro inmediato*. Barcelona: Graó, 2000.
- A.A.V.V., *Cròniques per a una educació democràtica*. Vic: Eumo Editorial, 1998.
- A.A.V.V., *Educació a la secundària*. Vic: Eumo Editorial, 2000.
- Arendt, H. *La crisi de la cultura*. Dins Arendt, H.; Finkielkraut, A. *La crisi de la cultura*. Barcelona: Pòrtic, 1989.
- Beck, U. *Qué es la globalización?* Barcelona: Paidós, 1998.
- Bruner, J., *La educación, puerta de la cultura*. Madrid: Visor, 1997.
- Cardús, S., *El desconcert de l'educació*. Barcelona: La Campana, 2000.
- Castells, M., *La era de la información. Economía, sociedad y cultura*. Madrid: Alianza Editorial 1997-98. (3 vols.)
- Colom, A.J.; Melich, J.C. *Después de la modernidad. Nuevas filosofías de la educación*. Barcelona: Paidós, 1994.
- Debord, G., *Nuevos comentarios sobre la sociedad del espectáculo*. Barcelona: Anagrama, 1999.
- Delors, J., et. al. *Hi ha un tresor amagat a dins*. Barcelona: Unesco, 1996.
- Duch, Ll. *La educación y la crisis de la modernidad*. Barcelona: Paidós, 1997.
- Fibla, P. *El patrimoni ètic de la modernitat. Educació i valors*. Vic: Eumo Editorial, 1995.
- Finkielkraut, A. *La derrota del pensamiento*. Barcelona: Anagrama, 1990.
- Fullan, M.; Hargreaves, A. *¿Hay algo por lo que merezca luchar en la escuela?* Morón: MCEP, 1997.
- Gardner, H. *La mente no escolarizada. Cómo piensan los niños y cómo deberían enseñar las escuelas*. Barcelona: Paidós, 1993.
- Giddens, A. *Consecuencias de la modernidad*. Madrid: Alianza Editorial, 1996.
- Hargreaves, A. *Profesorado, cultura y posmodernidad. Cambian los tiempos, cambia el profesorado*. Madrid: Morata, 1993.
- Heilbroner, R. *Visiones del futuro. El pasado lejano, el ayer, el hoy y el mañana*. Barcelona: Paidós, 1996.
- Lipovetski, G. *El imperio de lo efímero*. Barcelona: Anagrama, 1990.
- Margalit, A. *La sociedad decente*. Barcelona: Paidós, 1998.
- Marín, E.; Tresserras, J.M. *Cultura de masses i postmodernitat. (Elogi i crítica de la comunicació contemporània)*. València: Editorial 3 i 4, 1994.
- Marina, J. A. *El misterio de la voluntad perdida*. Barcelona: Anagrama, 1998.
- Pérez de Cuéllar. *La nostra diversitat creativa*. Barcelona: Centre Unesco de Catalunya, 1996.
- Postman, N. *Fi de l'educació. Una redefinició del valor de l'escola*. Vic: Eumo Editorial, 2000.
- Postman, N., *La desaparició de la infantesa*. Vic: Eumo Editorial, 1994.
- Sartori, G. *Homo videns*. Barcelona: Taurus, 1998.
- Sennett, R. *La corrosión del carácter*. Barcelona: Anagrama, 2000.
- Soler, M. *Dues visions antagòniques de l'educació des de la talaia intencional*. Barcelona: Centre Unesco de Catalunya, 1998.
- Stenhouse, L. *Cultura y educación*. Morón: Publicaciones MCEP, 1997
- Tort, A. *Opinions públiques sobre l'educació*. Barcelona: Ceac, 1997.
- Vattimo, G. *La sociedad transparente*. Barcelona: Paidós, 1990.

Assignatures Optatives

Educació i Serveis Públics a la Unió Europea

PROFESSOR: Xavier RAMBLA i MARIGOT

Optativa. 4,5 crèdits (Pla 1997), 6 crèdits (Pla 2001)

OBJECTIUS:

- Conèixer les relacions entre l'educació i altres instàncies públiques a dins i a fora de l'escola.
- Adquirir els conceptes bàsics per analitzar i avaluar el funcionament dels serveis públics vinculats amb l'educació.

CONTINGUTS:

1. Els serveis públics i la societat.
 - 1.1. Què és la societat moderna?
 - 1.2. Debat ideològic sobre els serveis públics.
2. L'anàlisi dels serveis públics.
 - 2.1. Metodologia d'avaluació dels programes socials.
 - 2.2. Debat científic sobre els serveis públics.
3. Els objectius generals de les polítiques educatives i socials als anys noranta.
 - 3.1. La potenciació (empowerment) i la justícia social.
 - 3.2. La integració, la inserció social i la pedagogia de la inclusió.
 - 3.3. La transversalitat de les polítiques de gènere.
 - 3.4. Els recursos humans, el repartiment del treball i la formació professional.
4. Primer cas de treball: l'educació de les persones adultes.
 - 4.1. L'analfabetisme a la societat moderna.
 - 4.2. L'educació de les persones adultes a Espanya.
 - 4.3. L'educació de les persones adultes a Dinamarca.
5. Segon cas de treball: la formació professional de joves sense estudis.
 - 5.1. L'atur i la qualificació laboral.
 - 5.2. El Programa de Garantia Social a Espanya.
 - 5.3. El Technical and Vocational Education Initiative a la Gran Bretanya.

METODOLOGIA:

Comentari dels textos teòrics a classe
Explicació contrastada de teories i mètodes d'avaluació
Discussió dels casos de treball
Comentari d'esborranys de l'assaig d'avaluació (tutoria)

AVALUACIÓ:

L'avaluació es basarà en un assaig escrit sobre els continguts treballats a les classes.

BIBLIOGRAFIA:

Apple, M. *La política del saber oficial*. Barcelona: Paidós, 1996.
Ballart, X. *¿Cómo evaluar los servicios públicos?* Madrid: MAP, 1992.

- Báscones, R. *Programes de Garantia Social*. Barcelona: ICE-UB, 1995.
- Beltrán, F. *Política y reformas curriculares*. València: UV, 1991.
- Dale, R. *The State and Education Policy*. Milton Keynes: Oxford University Press, 1989.
- Esping-Andersen, G. *Los tres mundos del estado del bienestar*. València: Alfons el Magnànim, 1982.
- Flecha, R. *La nueva desigualdad cultural*. Barcelona, 1990.
- Gimeno Sacristán, J. Diversidad y currículum. Dins Rué, J. et al. *Educació Democràtica i atenció a la diversitat*. Barcelona: ICE-UAB, 1993.
- Husén, T. *Nuevo análisis de la sociedad del aprendizaje*. Barcelona: Paidós, 1988.
- Mortimore, J. The Unqualified School Leaver. A Literature Review, Post-16 *Education Centre Reports*, n. 9. London: Institute of Education, 1991.
- ONU *Declaració de Beijing*. Barcelona: ICD, 1996.
- Pérez Díaz, V. *La primacía de la sociedad civil*. Madrid: Alianza, 1993.
- Piussi, A.M. *Saber que se sabe*. Barcelona: Icaria, 1996.
- PNUD. *Informe sobre desarrollo humano*. Barcelona: Mundi Prensa, 1997.
- Popkewitz, T. *Sociología política de las reformas educativas*. Madrid: Morata, 1994.
- Sassoon, E.S. *Las mujeres y el estado*. Madrid: Vindicación Feminista, 1996.

Intervenció Psicopedagògica i Currículum Escolar

PROFESSOR: Robert RUIZ i BEL

Optativa. 6 crèdits.

OBJECTIUS:

Des d'una perspectiva d'atenció a la diversitat de necessitats i característiques de l'alumnat que cursa l'educació infantil i obligatòria i tenint en compte la normativa vigent, es pretén que l'alumnat que cursi aquest assignatura sigui capaç de:

1. Formular procediments i elaborar materials facilitadors del desplegament del Currículum Escolar en els Centres Educatius (protocols, documents sobre procediments i fases de desplegament del Currículum Escolar).
2. Elaborar instruments i procediments per a l'avaluació de l'alumnat des d'una perspectiva curricular.
3. Disposar d'instruments i procediments per a l'assessorament sobre desplegaments curriculars en centres educatius,

CONTINGUTS:

1. Comprensivitat escolar en l'atenció a la diversitat.
2. Normativa curricular vigent en relació a cada contingut de l'assignatura.
3. Elaboració de materials de desplegament curricular.
4. Disseny d'estratègies, procediments i estratègies de programació i d'adaptació de les programacions (diversificació i personalització).
5. Aspectes crítics per a l'assessorament en el desplegament del currículum.
6. Desplegament del Currículum Escolar: breu referència a conceptes bàsics en el context de l'actual ordenament del sistema educatiu.
7. Assessorament Curricular i Intervenció Psicopedagògica: suports, tècnic, en recursos i en l'avaluació, en el desplegament del currículum.

METODOLOGIA:

Comentari de textos relacionats amb els continguts i objectius de l'assignatura i, particularment, del dossier corresponent.

Elaboració de materials per part dels estudiants amb el suport del professor.

Exercicis sobre intervenció psicopedagògica en relació al desplegament curricular.

AVALUACIÓ:

1. L'avaluació es basarà en els següents aspectes: un treball de grup sobre continguts de l'assignatura i sobre els exercicis realitzats a classe.
2. Elaboració d'una síntesi personal sobre els continguts treballats a classe, a partir d'un guió presentat pel professor.

BIBLIOGRAFIA:

Normativa curricular vigent.

Publicacions sobre Currículum Escolar de les Administracions Educatives.

Bibliografia corresponent a l'assignatura de Disseny, Desenvolupament i Innovació del currículum.

Altres fonts segons els treballs plantejats a les classes.

Investigació en Psicopedagogia

COORDINADOR: Robert RUIZ i BEL

Oprativa. 4,5 crèdits (Pla 1997), 6 crèdits (Pla 2001)

Per poder-se matricular d'aquesta assignatura l'estudiant haurà de tenir aprovats els crèdits corresponents a les assignatures de Mètodes, Disseny i Tècniques d'Investigació Psicològica i de Mètodes d'Investigació en Educació, ambdues de 1r curs de Psicopedagogia. També caldrà l'autorització prèvia del coordinador de l'assignatura.

OBJECTIUS:

L'objectiu general de l'assignatura és posar en pràctica i ampliar els coneixements que els estudiants han anat assimilant durant el primer curs de l'especialitat en relació amb el disseny i realització de projectes de recerca interdisciplinaris.

En aquest sentit l'assignatura ofereix condicions per a l'assoliment dels següents objectius:

- Millorar les capacitats dels estudiants per a l'elaboració de projectes de recerca en psicopedagogia.
- Aprofundir en l'aplicació de mètodes científics en relació a l'actual corpus de coneixements en psicopedagogia.
- Consolidar enfocaments constructius i crítics en relació a la recerca.
- Aprofundir en l'ús de sistemes d'anàlisi de dades mitjançant suport informàtic.
- Optimitzar la redacció de textos expositius i científics.
- Col·laborar en projectes de treball dels grups de recerca de la Facultat d'Educació.

METODOLOGIA:

L'assignatura tindrà un caràcter eminentment pràctic en el qual la implicació de l'alumnat serà fonamental. Es concep com un espai on, mitjançant la tutorització individual o en grups reduïts, l'estudiant portarà a terme un projecte de recerca escollit lliurement o en el marc de les investigacions que actualment es porten a terme a la Facultat. La tasca realitzada s'estructurarà al voltant de dos tipus de sessions de treball, cadascuna de les quals correspondrà als dos quadrimestres del curs:

- Durant el primer quadrimestre les sessions de treball es dedicaran al disseny d'un projecte de recerca vinculat als interessos professionals de cada estudiant.
- Durant el segon es procedirà a la recollida i anàlisi de dades i posterior redacció d'un informe, tot explicant tant el procés de preparació com la recollida de dades i els resultats del projecte dut a terme.

AVALUACIÓ:

L'avaluació es basarà en:

- a) Exposició pública del treball d'investigació.
- b) Memòria escrita del treball
- c) Conclusions personals del treball realitzat i diari personal de participació en les activitats de recerca.

Assessorament Psicopedagògic al 2n Cicle d'Educació Infantil

PROFESSORA: Núria TARRÉ

Optativa. 4.5 crèdits (Pla 1997), 6 crèdits (Pla 2001)

OBJECTIUS:

- Identificar els trets característics d'aquest cicle.
- Analitzar les demandes d'assessorament més freqüents en relació a:
 - alumnes
 - grups d'alumnes
 - l'escola
 - la família
- Conèixer les funcions dels diferents Serveis d'Assessorament
- Conèixer diferents instruments d'avaluació psicopedagògica que s'utilitzen en aquest cicle.
- Procés a seguir en la intervenció psicopedagògica
- Valorar possibles estratègies d'intervenció

CONTINGUTS:

1. Característiques de l'etapa d'Educació Infantil. Organització curricular.
2. Els Serveis d'Assessorament del Departament d'Ensenyament
 - 2.1. EAP
 - 2.2. CREDA
 - 2.3. EAP def. visuals
3. Altres serveis sectoritzats: CDIAP, CSMIJ, Serveis Socials, Àrees Bàsiques de Salut.
4. La intervenció psicopedagògica
 - 4.1. Les necessitats dels centres educatius
 - 4.2. Principals demandes
 - 4.3. Procés a seguir en la intervenció
5. Instruments d'avaluació
6. La intervenció amb les famílies
7. La coordinació entre els diferents professionals que intervenen en un mateix centre.

AVALUACIÓ:

L'avaluació es farà a partir dels següents aspectes:

- a- assistència i participació a classe
- b- realització d'exercicis individuals i de grup
- c- prova escrita sobre els continguts de l'assignatura

BIBLIOGRAFIA:

- Generalitat de Catalunya. *Curriculum. Educació Infantil*. Barcelona: Departament d'Ensenyament, 1992.
- Generalitat de Catalunya. *La resposta a les necessitats educatives especials dels alumnes a l'ensenyament infantil i obligatori*. Document d'Educació Especial 13. Barcelona: Departament d'Ensenyament, 1991.
- Triadó, C. (coop) *Psicologia Evolutiva*. Vic: EumoEditorial, 1993.
- Monereo, C. Solé, I. (coop). *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional y constructivista*. Madrid: Alianza Editorial, 1996-1999.
- Solé, I. *Orientación e intervenció psicopedagògica. Cuadernos de Educación 28*. Barcelona: ICE-Hosori, 1998.
- Bassedas, E. (coop). *Intervenció Educativa i Diagnòstic Psicopedagògic*. Barcelona: Laia, 1989.

Psicopedagogia de les Matemàtiques

PROFESSOR: Àngel ALSINA i PASTELLS

Optativa: 4,5 crèdits (Pla 1997), 6 crèdits (Pla 2001)

OBJECTIUS:

- Conèixer el paper que han de tenir les matemàtiques en l'ensenyament obligatori i apreciar-ne els valors, les dificultats i les alternatives metodològiques que poden afavorir un aprenentatge adequat.
- Disposar de criteris per analitzar críticament els desenvolupaments curriculars de l'àrea de matemàtiques en l'ensenyament obligatori.
- Conèixer els objectius, els continguts i les metodologies que han de guiar l'ensenyament de les matemàtiques a primària i a secundària.
- Situar les dificultats i els errors més comuns a la classe de matemàtiques.
- Conèixer les tipologies d'alumnes amb problemes i veure en cada cas com afecten l'aprenentatge de les matemàtiques.
- Saber diagnosticar els principals trastorns d'aprenentatge de les matemàtiques i trobar tractaments i alternatives d'actuació.
- Identificar adaptacions curriculars i propostes adequades de matemàtiques per a alumnes amb dificultats d'aprenentatge específiques.
- Adquirir hàbits de recerca i crítica bibliogràfica.

CONTINGUTS:

Tema 1. El currículum de matemàtiques a primària

- 1.1. Objectius curriculars bàsics a primària
- 1.2. Continguts bàsics a primària
 - 1.2.1. Fets, conceptes i sistemes conceptuals
 - 1.2.2. Procediments
 - 1.2.3. Actituds, valors i normes
- 1.3. Metodologies a primària
- 1.4. Avaluació a primària

Tema 2. El currículum de matemàtiques a secundària

- 2.1. Objectius curriculars bàsics a secundària
- 2.2. Continguts bàsics a secundària
 - 2.2.1. Fets, conceptes i sistemes conceptuals
 - 2.2.2. Procediments
 - 2.2.3. Actituds, valors i normes
- 2.3. Metodologies a secundària
- 2.4. Avaluació a secundària

Tema 3. Trastorns d'aprenentatge de les matemàtiques

- 3.1. Concepte de trastorn d'aprenentatge de les matemàtiques
- 3.2. Principals tipus d'errors
- 3.3. L'error com a font d'aprenentatge
- 3.4. Causes que incideixen en l'aparició de trastorns
 - 3.4.1. Causes internes
 - 3.4.1.1. Dèficits en les capacitats psicològiques bàsiques
 - 3.4.1.2. Factors actitudinals-afectius

3.4.2. Causes externes

Tema 4. El tractament dels trastorns d'aprenentatge de les matemàtiques

4.1. Tipologies o graus d'adaptacions curriculars.

4.2. Programes d'intervenció específics.

METODOLOGIA:

El plantejament de l'assignatura és eminentment pràctic. En les sessions de classe es combinarà la realització d'exercicis de tipus pràctic, amb el debat, la reflexió i la discussió relatives a la lectura de diferents documents de treball (articles, llibres, etc.).

AVALUACIÓ:

L'avaluació de l'assignatura es realitza a partir d'un treball en grup o individual de tipus pràctic, que val el 75% de la nota final, i es completa amb els diferents exercicis que s'aniran proposant a classe, que valen el 25% restant.

El treball pràctic està pensat per aconseguir un millor seguiment dels temes proposats, alhora que ajuda a la seva comprensió i ampliació. Amb ell es pretén, bàsicament, que els estudiants adquireixin experiència pràctica tant en la detecció d'alumnes amb dificultats per l'aprenentatge de les matemàtiques com en el seu tractament específic.

Abans de la realització del treball, es lliurarà un guió específic amb els objectius, els criteris d'avaluació, etc. El treball pràctic s'haurà de presentar dins dels quinze dies anteriors a l'acabament de l'assignatura, previ acord amb els estudiants.

Els criteris d'avaluació del treball són els següents:

- El treball inclou els continguts fonamentals que s'han treballat a classe: 1 punt
- El treball inclou una anàlisi detallada i ben elaborada de tots els aspectes mencionats en el guió més altres aspectes sorgits en el treball de reflexió del grup: 4 punts
- El treball inclou un comentari crític sobre el seu contingut, i aquest es fonamenta en un model clar d'assessorament psicopedagògic: 3 punts
- La redacció del treball és clara, ordenada i concisa. No hi ha faltes d'ortografia ni errors tipogràfics. S'han numerat les pàgines: 1 punt
- Les referències documentals dins del treball són correctes i inclouen al final del treball les referències bibliogràfiques usades, d'acord amb la normativa A.P.A.: 1 punt.

BIBLIOGRAFIA:

Llibres:

Alsina, C. i altres. *Ensenyar matemàtiques*. Barcelona: Graó, 1995

Autors diversos. *Actes I Jornades de Didàctica de les Matemàtiques de la Universitat de Vic*. Vic: Facultat d'Educació, 2000.

Baroody, A.J. *El pensamiento matemático de los niños*. Madrid: Aprendizaje Visor, 1988.

Bermejo, V. *El niño y la aritmética*. Barcelona: Paidós, 1990.

Bolt, B. *Actividades matemáticas*. Barcelona: Labor, 1988.

Canals, M^a.A. *El càlcul mental i la calculadora*. Vic: Eumo Editorial, 1986.

Canals, M^a.A. *Per una didàctica de la matemàtica a l'escola. I. Parvulari*. Vic: Eumo Editorial, 1992.

Canals, M^a.A. *Viure les matemàtiques de 3 a 6 anys*. Barcelona: Rosa Sensat, 2000.

Cascallana, M.T. *Iniciación a la matemática. Materiales y recursos*. Madrid: Santillana, 1988.

Castelnuovo, E. *La geometria*. Barcelona: Ketres, 1981.

Castro, E. i Rico, L. *Números y operaciones. Fundamentos para una aritmética escolar*. Madrid: Síntesis, 1987.

- Codina, R., Enfedaque, J.; Mumbrú, P. i Segarra, L. *Fer matemàtiques*. Publicacions de la Universitat de Barcelona, Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona i Eumo Editorial, 1992.
- Corbalán, F. *La matemàtica aplicada a la vida quotidiana*. Barcelona: Graó, 1995.
- Dienes, Z.P. *La lógica y los juegos lógicos*. Barcelona: Teide, 1972
- Esteve, E. et al. *Més de 7 materials per a l'aprenentatge de la matemàtica*. Barcelona: Rosa Sensat, 1988.
- Fisher, R. i Vince, A. *Investigando las matemáticas*. Madrid: Akal, 1990.
- Freinet, C. i Beaugrand, M. *L'ensenyament del càlcul*. Barcelona: Laia, 1977.
- Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament. *Curriculum. Educació Primària*. Barcelona: Servei de Difusió i Edicions, 1990.
- Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament. *Curriculum. Educació Infantil*. Barcelona: Servei de Difusió i Edicions, 1992.
- Giménez, J. i Gironde, L. *El càlcul a l'escola*. Barcelona: Graó, 1990.
- Kamii, C. *El número en la educación preescolar*. Madrid: Aprendizaje Visor, 1984.
- Kamii, C. *El niño reinventa la aritmética I*. Madrid: Aprendizaje Visor, 1982.
- Kamii, C. *Reinventando la aritmética II*. Madrid: Aprendizaje Visor, 1992.
- Kamii, C. *Reinventando la aritmética III*. Madrid: Aprendizaje Visor, 1995.
- Piaget J. i Szeminska. *Génesis del número en el niño*. Buenos Aires: Guadalupe, 1982
- Piaget; j. i Inhelder, B. *El desarrollo de las cantidades en el niño*. Barcelona: Nova Terra, 1971.

Revistes

- Biaix*, revista de la Federació d'Entitats per a l'Ensenyament de les Matemàtiques a Catalunya, 1992 i ss.
«Didàctica de les Matemàtiques i les Ciències», *Educar: Revista del departament de Pedagogia i Didàctica*. Volum 17, 1990.
- L'Escaire: revista de didàctica de les Matemàtiques*. Barcelona: Departament de Matemàtiques i Estadística de l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de la Universitat Politècnica de Barcelona, 1979 i ss.
- Suma: revista sobre la enseñanza y aprendizaje de las matemáticas*. Granada: Federación Española de Sociedades de Profesores de Matemáticas, 1988 i ss.
- Uno: revista de didáctica de las matemáticas*. Barcelona: Graó Educación, 1994 i ss.

Intel·ligència Emocional (Educció afectiva i social)

PROFESSOR: Àngel SERRA i JUBANY

Optativa. 4,5 crèdits (Pla 1997), 6 crèdits (Pla 2001)

OBJECTIUS:

A nivell educatiu i relacional, sovint hem donat massa pes al currículum considerat com acadèmic, i hem descuidat altres capacitacions que poden afavorir l'adaptació global a la nostra societat i sobretot la relació amb un mateix i amb els altres.

La formació en els àmbits afectiu i social pot ser un element preventiu de problemes de conducta en els estudiants, incidir en la millora del seu rendiment acadèmic i fomentar, en general, la satisfacció i la qualitat de vida.

Els objectius són:

- Valorar la importància de la interacció professor-alumne en els aspectes emocionals i afectius dels estudiants.
- Conèixer les característiques del desenvolupament del vincle afectiu i emocional en les diferents etapes evolutives.
- Conèixer les habilitats emocionals i socials que configuren el concepte *d'intel·ligència emocional* i els diferents programes educatius per promoure-les.

CONTINGUTS:

1. Intel·ligència i emoció
 - 1.1. La intel·ligència, les intel·ligències
 - 1.2. Més enllà del quocient d'intel·ligència
 - 1.3. Les emocions
 - 1.4. Orígen i naturalesa de la intel·ligència emocional
 - 1.5. Analfabetisme emocional
 - 1.6. Propostes d'alfabetització emocional
2. Desenvolupament afectiu i social
 - 2.1. La formació del vincle afectiu
 - 2.2. Concepte i funcions del vincle afectiu
 - 2.3. Desenvolupament del vincle afectiu durant la infància
 - 2.4. Desenvolupament emocional
 - expressió emocional
 - comprensió i reconeixement d'emocions
 - regulació emocional
 - 2.5. Desenvolupament socioafectiu
 - Dels 2 als 6 anys
 - Dels 6 als 12 anys
 - Durant l'adolescència
3. Programes de desenvolupament afectiu i social
 - 3.1. Currículum de l'educació socioafectiva
 - Habilitats afectives
 - Habilitats sociocognitives
 - Habilitats de comportament
 - 3.2. Propostes per desenvolupar l'educació socioafectiva

- Autoconcepte i autoestima
- Llenguatge afectiu
- Empatia
- Autocontrol emocional
- Educació en valors
- Habilitats socials i assertivitat
- Habilitats de comunicació
- Habilitats de resolució de conflictes

METODOLOGIA:

La dinàmica de treball del curs compaginarà les activitats de formació conceptual, amb la voluntat de poder aplicar els coneixements, així com l'elaboració d'estratègies a partir de la reflexió de la pràctica quotidiana.

AVALUACIÓ:

Per a l'avaluació de l'assignatura es tindran en compte:

- L'assistència i participació a les classes (10%)
- L'elaboració d'un treball individual o en grup sobre la proposta d'estratègies educatives per a identificar i promoure una educació afectiva i social adequada. (40%)
- L'examen escrit sobre els continguts del temari. (50%)

BIBLIOGRAFIA:

- Alcántara, J. A. *Como educar la autoestima*. Barcelona: Ceac, 1995.
- Castro Posada, J. A. *Guía de autoestima para educadores*. Salamanca: Amarú, 2000.
- De la Fuente, J. *Educación para la construcción personal*. Bilbao: Desclée De Brouwer, 1999.
- Eisenberg, N. i Strayer, J. *La empatia y su desarrollo*. Bilbao: Desclée De Brouwer.
- Gardner, H. *Inteligencias múltiples*. Barcelona: Paidós, 1993.
- Goldstein, A.P. i Keller, H.P. *El comportamiento agresivo*. Bilbao: Desclée De Brouwer
- Goleman, D. *Inteligencia emocional*. Barcelona: Kairós, 1996.
- Goleman, D. *La práctica de la inteligencia emocional*. Barcelona: Kairós, 2000.
- Gonzales, M. C. ; Touron, J. *Autoconcepto y rendimiento escolar. Sus implicaciones en la motivación y autorregulación del aprendizaje*. Pamplona: Eunsa, 1992.
- Kohlberg, L. *Psicología del desarrollo moral*. Bilbao: Desclée De Brouwer.
- Lazarus, R.S. ; Lazarus, B.N. *Pasión y razón*. Barcelona: Paidós, 2000.
- López, F.; Etxebarria, I, i altres. *Desarrollo afectivo y social*. Madrid: Pirámide , 1999.
- Marchago, J. *El profesor y el autoconcepto de sus alumnos*. Madrid: Escuela Española, 1991.
- Marina, J. *El laberinto sentimental*. Barcelona: Anagrama, 1996.
- Meichenbaum, D. *Manual de inocuación al estrés*. Barcelona: Martínez Roca, 1987.
- Mruk, Chris. *Autoestima: investigación, teoría y práctica*. Bilbao: Desclée De Brouwer, 1998.
- Stenberg, R. *Más allá del cociente intelectual*. Bilbao: Desclée De Brouwer

Mediació i altres Tècniques de Resolució de Conflictes

PROFESSOR: Joan SALA i BAIGET

Oprativa. 4,5 crèdits (Pla 1997), 6 crèdits (Pla 2001)

OBJECTIUS:

Es pretén que els estudiants de l'assignatura aprofundeixin en el conflicte, aprenguin a identificar-lo, analitzar-lo i avaluar-lo i adoptin cap ell –i cap a les diferents parts involucrades– una actitud positiva que tendeixi a la comprensió i a la posterior resolució.

Pel que fa a les tècniques de resolució de conflictes, es pretén que els estudiants assoleixin el domini de la Mediació en els seus tres models i en els tipus més afins a les funcions del psicopedagog. També es pretén que coneguin altres tècniques de resolució de conflictes que els permetin afrontar amb garanties les diferents i complexes situacions que es puguin trobar al llarg de la seva vida professional.

CONTINGUTS:

1. El conflicte:

- 1.1. El conflicte: definició, identificació, origen, causes i tipus.
- 1.2. Escalada del conflicte i tècniques de desescalada: actituds i diferents estats emocionals de cada moment.

2. Coneixements bàsics per a la resolució de conflictes:

- 2.1. La PNL (Programació Neurolingüística).
- 2.2. El llenguatge no verbal.
- 2.3. Com neutralitzar actituds agressives, passives i/o destructives en la relació.
- 2.4. La negociació: definició, estils, elements, tècniques i tàctiques.

3. Tècniques de resolució de conflictes:

3.1. La mediació:

3.1.1. Elements:

- Definició.
- Funció i perfil del mediador.
- Pràctica i ètica del mediador.
- Context legal de la mediació.

3.1.2. Models: Tradicional-Lineal (Harvard).

- Psicologista (circular-narratiu).
- Transformador.

3.1.3. Tipus:

- Familiar.
- Familiar amb adolescents.
- Escolar.
- Comunitària.
- Àmbit penal de menors i d'adults.
- Mediambiental.

3.2. Tècniques de relació d'ajuda (Carkhuff, R.):

- Definició i característiques.
- Perfil del professional que la desenvolupa.
- Fases de la relació d'ajuda.

3.3. Altres tècniques d'intervenció en la resolució de conflictes:

- Entrevista.
- Observació.
- Acció tutorial.
- Treball en grup i supervisió grupal.

METODOLOGIA:

El professor exposarà el contingut teòric dels temes a classe, fet que es complementarà- degut a la importància del lligam entre la teoria i la realitat- amb la discussió de casos pràctics i exemples proposats tant pel professor com pels estudiants, i es podrà desenvolupar en el grup classe o en petits grups, amb posada en comú posterior. També es procurarà aconseguir la col·laboració d'una persona especialista en algun tema concret i es treballaran alguns punts amb material audiovisual específic.

AVALUACIÓ:

Els estudiants hauran de demostrar el grau d'assoliment d'objectius amb un examen final que valorarà el 70% de la nota final i que es complementarà amb la puntuació d'un treball, el 30%, fet individualment o per parelles sobre un tema del contingut, pactat prèviament amb el professor. La presentació del treball és obligada.

BIBLIOGRAFIA:

- Bramson, R. *Cómo tratar con personas difíciles*. Bilbao: Deusto, 1989.
- Bush, R. i Folger, J.P. *La promesa de la mediación*. Buenos Aires: Granica, 1996.
- Díez, F. i Tapia, G. *Herramientas para trabajar la mediación*. Barcelona: Paidós, 1999.
- Fischer, R. i Ury, W. *Sí, de acuerdo*. Bogotá: Norman, 1995.
- Funes, J. *Mediación y justicia juvenil*. Barcelona: Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada. Departament de Justícia. Generalitat de Catalunya, 1994.
- González-Capitel Martínez, C.M. *Manual de mediación*. Barcelona: Atelier, 1999.
- Corvein N. *Divorcio y mediación*. México: Maldonado Editores, 1999.
- Grover Duffy, K i Grosch J.W. *La mediación y sus contextos de aplicación*. Barcelona: Paidós, 1996.
- Haynes, J.M. *Fundamentos de la mediación familiar*. Madrid: Gaia, 1995.
- Haynes, J.M. *La mediación en el divorcio*. Barcelona, Granica, 1997.
- Marroquín, M. *La relación de ayuda*. Bilbao: Mensajero, 1982.
- Moore, C. *El proceso de mediación*. Buenos Aires: Granica, 1995.
- Raiffa, H. *El arte y la ciencia en la negociación*. Mèxic: Fondo de Cultura Económica, 1991.
- Ripoll-Millet, A. *Separació i divorci, la mediació familiar*. Barcelona: Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada del Departament de Justícia, 1997.
- Robert, R. *Carkhuff*. Bilbao: Mensajero, 1982.
- Singer, L.R. *Resolución de conflictos. Técnicas de actuación en el ámbito empresarial, familiar y legal*. Barcelona: Paidós, 1997.
- Suarez, M.I. *Mediación, conducción de disputas, comunicación y técnicas*. Barcelona. Paidós.
- Ury W. *Cómo superar el no*. Bogotá: Norman, 2000.
- Watzlawick, P. *Teoría de la comunicación humana*. Barcelona: Herder, 1993.

Intervenció Psicopedagògica sobre Problemes d'Inadaptació Social

PROFESSOR: Joan SALA i BAIGET

Optativa. 4,5 crèdits (Pla 1997), 6 crèdits (Pla 2001)

OBJECTIUS:

- Introduir els estudiants en els conceptes bàsics d'anàlisi i resposta en el camp de la inadaptació social en infants i adolescents.
- Aprendre a conèixer i comprendre els processos d'inadaptació social i les dificultats que tenen algunes persones per incorporar-se a la societat.
- Saber escollir les respostes socials que s'han de donar a infants i adolescents en situacions de dificultat social.
- Saber afrontar, en tota la complexitat, la intervenció educativa donant una especial importància als agents i als espais d'intervenció.

CONTINGUTS:

1. La inadaptació social. Aproximació als conceptes d'anàlisi resposta:
 - 1.1. Concepte d'inadaptació social.
 - 1.2. Diferents tipus d'inadaptació.
 - 1.3. Les dificultats per formar part de la comunitat dominant.
 - 1.4. Variables que influeixen en la inadaptació.
2. Els processos d'inadaptació i les dificultats fonamentals d'incorporació a la societat:
 - 2.1. Socialització i sociabilitat. Components d'un procés de socialització.
 - 2.2. Créixer en un context amb dificultats socials.
 - 2.3. La influència negativa dels maltractaments en la socialització.
 - 2.4. Les diferents agències de socialització i el seu diferent paper.
 - 2.5. Els conflictes dels adolescents.
3. Teories explicatives de la inadaptació social:
 - 3.1. Etapa repressiva.
 - 3.2. Etapa assistencial.
 - 3.3. Etapa terapèutica i d'especialització.
 - 3.4. Etapa crítica. Orientació bidimensional.
4. Atenció als Menors desemparats:
 - 4.1. Organització actual del sistema de protecció dels menors a Catalunya.
 - 4.2. La intervenció amb la família.
 - 4.3. Quins tipus d'intervencions s'han d'evitar i quins s'han d'afavorir.
5. L'atenció als adolescents amb comportaments delictius.
 - 5.1. Criteris que s'han de tenir en compte a l'hora d'intervenir.
 - 5.2. Anàlisi de les diferents respostes que reben els menors infractors.
6. La intervenció educativa:
 - 6.1. Els diversos models d'intervenció d'un educador.
 - 6.2. Una definició del tipus d'educació que pretenem donar a aquests menors infractors.
 - 6.3. El medi obert i els espais institucionals.
 - 6.4. Objectius, continguts i recursos de la intervenció.
 - 6.5. Tècniques d'intervenció educativa.

METODOLOGIA:

Es planteja des d'una perspectiva teoricopràctica que consistirà en:

- Presentació de la temàtica pel professor.
- Aprofundiment per part de l'estudiant mitjançant la lectura de documents de treball indicats a l'efecte.
- Aportacions de professionals que estan treballant en alguns dels recursos a estudiar.

AVALUACIÓ:

Un exercici d'avaluació a final del curs, que representarà el 70% de la nota i un treball individual obligatori, la temàtica del qual es pactarà individualment amb el professor, i que representarà el 30% de la qualificació.

BIBLIOGRAFIA:

- Amorós, P. *Metodologia de la intervenció en medi obert*. Barcelona: Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada. Departament de Justícia. Generalitat de Catalunya, 1993.
- Barudy, J. *El dolor invisible de la infancia*. Barcelona: Paidós, 1998.
- Beas, M. i altres. *Atención a los espacios y tiempos extraescolares*. Madrid: Grupo Editorial Universitario, 1998.
- Bringiotti, I. *La escuela ante los niños maltratados*. Barcelona: Paidós, 2000.
- Buelga, S. *Adolescencia, familia y conducta antisocial*. València: CSV, 1999.
- Casas, F. *Infancia: perspectivas psicosociales*. Barcelona: Paidós, 1998.
- Costa P. *Tribus urbanas*. Barcelona: Paidós, 1997.
- D.G.A.M. *Els maltractaments infantils a Catalunya*. Barcelona: Benestar Social. Generalitat de Catalunya, 1991.
- Filella, G. *La intervenció psicopedagògica en el context no formal*. Lleida: Pagès Editors, 1999.
- Funes, J. *Intervenció psicopedagògica sobre problemes de desadaptació social*. Barcelona: EDIUOC, 1997.
- Garrido, V. *La reeducación del delincuente juvenil*. València: Tirant lo Blanch, 1992.
- Garrido, V. *El psicòpata*. València: Algar, 2000.
- Gervilla, A. *Familia y sociedad: menores en situación de riesgo*. Madrid: Dykinson, 2000.
- Núñez, V. *Modelos de educación social en la época contemporánea*. Barcelona: PPU, 1990.
- Palacios, J. *Menores marginados*. Madrid: CCS, 1997.
- Panchón, C. *Manual de Pedagogía de la inadaptación social*. Barcelona: Dulac Edicions, 1998.
- Parcerisas, A. *Didáctica en educación social*. Barcelona: Graó, 1999.
- Pérez, M.P. *Cómo detectar las necesidades de intervención socioeducativa*. Barcelona: Ariel, 1998.
- Pou, J. *Pedagogía de la marginación*. Madrid: Popular, 1999.
- Pou, J. *Pedagogía de la marginación*. Madrid: Unión de Asociaciones Familiares, 1991.
- Serrarramona, J. *La educación no formal*. Sabadell: CEAC Ediciones, 1992.
- Singer, L.R. *Resolución de conflictos*. Barcelona: Paidós, 1996.
- Vega, A. *Pedagogía de inadaptados*. Madrid: Narcea, 1994.

Taller d'Expressió Oral i Escrita en Llengua Anglesa

PROFESSORA: Anna VALLBONA I GONZÁLEZ

Optativa. 4,5 crèdits (Pla 1997), 6 crèdits (Pla 2001)

INTRODUCCIÓ:

Es tracta d'una assignatura pràctica que pretén ajudar els estudiants a millorar el seu nivell d'anglès, a adquirir el vocabulari i les estructures necessàries per a entendre textos especialitzats en psicopedagogia. No es requereix un nivell d'anglès determinat, atès que l'objectiu s'adequarà als diferents nivells de coneixements de cadascun/a dels/ les estudiants.

OBJECTIUS:

- Facilitar la lectura i la comprensió de textos escrits en llengua anglesa, bàsicament sobre aspectes relacionats amb la Psicopedagogia.
- Facilitar l'escriptura de textos en llengua anglesa

CONTINGUTS:

- a. Comprensió de textos escrits en anglès
- b. Producció textos en llengua anglesa:
 - a.1. *Summary*
 - a.2. *Classification*
 - a.3. *Description*
 - a.4. *Definition*
 - a.5. *Graphs*
 - a.6. *Expressing opinions*
- c. Exposició de textos.
- d. Vocabulari específic de temes d'educació i psicopedagogia.

Per facilitar l'assoliment dels objectius esmentats, caldrà repassar i ampliar aquells aspectes gramaticals que siguin necessaris, tenint en compte el nivell de cada estudiant a l'hora d'iniciar l'assignatura. Al principi de l'assignatura es farà un test a partir del qual es determinarà el nivell de llengua de cadascú i es determinaran els objectius que cada estudiant haurà d'assolir individualment al final del quadrimestre.

AVALUACIÓ:

L'avaluació es basarà en els diversos textos escrits que l'estudiant haurà de presentar individualment. Per tal d'aprovar l'assignatura caldrà haver superat aquests treballs escrits. Per cadascun d'ells es fixaran uns objectius que s'adequaran al nivell de l'estudiant i que variaran en funció de la progressió que els alumnes facin dins el seu aprenentatge de l'anglès. A través d'aquests textos escrits l'estudiant haurà de demostrar que va millorant i assolint els objectius generals que s'hauran fixat a principi de curs. La nota final serà la mitjana de totes les notes de curs.

BIBLIOGRAFIA:

- Murphy, Raymond. *Essential Grammar in Use*. CUP, 1996
Swan, Michael *Practical English Usage*. Oxford University Press, 1995
Dossier de textos

* A principi de curs la professora facilitarà bibliografia específica adient segons les necessitats i el nivell de llengua dels estudiants.

Complements de Formació

Mètodes, Dissenys i Tècniques d'Investigació Psicològica

PROFESSOR: Ramon RIERA i EURAS

Quadrimestral. 6 crèdits.

OBJECTIUS:

L'objectiu general de l'assignatura és proporcionar eines metodològiques que capacitin l'estudiant per comprendre l'aplicació del mètode científic en l'àmbit de la psicologia.

Els objectius específics que ha d'assolir l'estudiant al finalitzar l'assignatura són:

1. Conèixer l'aplicació del mètode científic en l'àmbit de la psicologia.
2. Caracteritzar els principals trets propis del coneixement científic aplicat a l'àmbit de la psicologia.
3. Saber aplicar les eines bàsiques de recerca i d'anàlisi de les dades.
4. Adquirir criteris per valorar la qualitat dels treballs de recerca.
5. Posseir capacitat per dissenyar recerques de tipus bàsic en l'àmbit de la psicologia.
6. Dominar el lèxic emprat en recerca científica i comunicar el procés d'investigació ajustant-se a les normes estàndard acceptades internacionalment.
7. Adquirir consciència dels problemes ètics de la recerca en psicologia.

CONTINGUTS:

1. Ciència i mètode científic.
 - 1.1. Característiques bàsiques del coneixement científic.
 - 1.2. Delimitació de conceptes: mètode, metodologia i tècniques d'investigació.
2. Disseny d'investigacions en psicopedagogia.
 - 2.1. Principals tendències en la investigació psicopedagògica.
 - 2.1.1. El plantejament hermenèutic o interpretatiu.
 - 2.1.2. La perspectiva empiricoanalítica o racionalista.
 - 2.2. Investigació no experimental.
 - 2.2.1. Tipus de mètodes: Mètodes descriptius.
 - 2.2.1.1. L'observació sistemàtica.
 - 2.2.1.2. Tècniques selectives: l'enquesta.
 - 2.2.1.3. Les escales de mesura i els tests.
 - 2.3. Investigació experimental.
 - 2.3.1. Dissenys experimentals amb grups de subjectes diferents.
 - 2.3.2. Dissenys experimentals amb els mateixos subjectes.
 - 2.3.3. Dissenys experimentals complexos.
 - 2.3.4. Experiments amb $N = 1$.
 - 2.4. Investigació quasiexperimental
 - 2.4.1. Disseny pre-post amb un sol grup.
 - 2.4.2. Disseny pre-post amb grup de control no equivalent.
 - 2.4.3. Disseny de sèries temporals interrompudes amb grup de control no equivalent.
 3. Publicació dels resultats.
 - 3.1. Pautes per a la presentació d'un projecte d'investigació.
 - 3.2. Elaboració de l'informe de recerca, difusió i publicació.
 4. Normes legals i ètiques de la recerca.

METODOLOGIA:

Les classes constaran d'explicacions inicials per part del professor, comentaris d'articles d'investigacions realitzades en l'àmbit de la Psicologia, treballs en grup i exposicions/defensa de projectes duts a terme pels estudiants.

AVALUACIÓ:

La nota global de l'assignatura es farà a partir de:

- Una prova de matèria relacionada amb el contingut de les classes expositives.
- La participació a l'aula.
- Un treball de grup sobre el disseny i planificació d'un projecte de recerca.

BIBLIOGRAFIA:

- Anguera, M.T. *Metodología de la observación en las ciencias humanas*. 5a ed. Madrid: Cátedra, 1988.
- Arbós, A.; Vidal, M.C. *Evolució, concepte i fonaments de la investigació educativa*. Barcelona: UOC, 1997.
- Arce, C. *Técnicas de construcción de escalas psicológicas*. Madrid: Síntesis, 1994.
- Arnal, J.; Del Rincón, D. i Latorre, A. *Investigación educativa. Fundamentos y metodología*. Barcelona: Labor, 1995.
- Arnal, J. *Metodologías de la investigación educativa*. Barcelona: UOC, 1997.
- Arnau, J. *Diseños experimentales en psicología y educación*. Mèxic: Trillas, 1986.
- Arnau, J.; Anguera, M. T. i Gómez, J. *Metodología de la Investigación en ciencias del comportamiento*. Murcia: Universidad, 1990.
- Barlow, D. i Hersen, M. *Diseños experimentales de caso único*. Barcelona: Martínez Roca, 1988.
- Botella, J. et al. *Análisis de datos en psicología*. Madrid: Pirámide, 1993.
- Briones, G. *Métodos y técnicas de investigación para las ciencias sociales*. 2a ed. Mèxic: Trillas, 1990.
- Castro, L. *Diseño experimental sin estadística*. 2a ed. Mèxic: Trillas, 1987.
- Col·legi Oficial de Psicòlegs de Catalunya. *Codi Deontològic. Psicología. Text i Context*, 0, 12-15, 1989.
- Del Rincón, D.; Arnal, J. et al. *Técnicas de Investigación en ciencias sociales*. Madrid: Dykinson, 1995.
- Fernández-Ballesteros, R. *Introducción a la evaluación psicológica*. Madrid: Pirámide, 1992.
- Hopkins, D. *Investigación en el aula: Guía del profesor*. Barcelona: PPU, 1989.
- Kemmis, S. i McTaggart. *Cómo planificar la investigación-acción*. Barcelona: Laertes, 1988.
- Latorre, A. et al. *Bases metodológicas de la investigación educativa*. Barcelona: GR92, 1996.
- León, O. i Montero, I. *Diseño de investigaciones. Introducción a la lógica de la investigación en psicología y educación*. Madrid: McGraw-Hill, 1993.
- Mateo, J. *La investigación «ex-post-facto»*. Barcelona: UOC, 1997.
- Pardinas, F. *Metodología y técnicas de investigación en ciencias sociales*. 29a ed. Madrid: Siglo XXI, 1986.
- Salvador, F. i Pelegrina, M. *El método científico en psicología*. Barcelona: Proa, 1993.
- Taylor, S. J. i Bogdan, R. *Introducción a los métodos cualitativos de investigación*. Barcelona: Paidós, 1986.
- Welkowitz, J. et al. *Estadística aplicada a las Ciencias de la Educación*. Madrid: Santillana, Aula XXI, 1981.
- Wood, G. *Fundamentos de la investigación psicológica*. Mèxic: Trillas, 1984.

Processos Psicològics Bàsics

PROFESSOR: Àngel ALSINA i PASTELLS

Quadrimestral: 6 crèdits.

OBJECTIUS:

Els objectius generals de l'assignatura són:

- Adquirir de forma objectiva uns coneixements i/o conceptes fonamentals dels processos psicològics bàsics.
- Adquirir hàbits de crítica raonada sobre el material que caldrà llegir i sobre els temes que s'exposin a classe.
- Adquirir hàbits de recerca bibliogràfica i de lectura sobre temes de Psicologia Bàsica.
- Adquirir unes aptituds i habilitats pràctiques en la manipulació d'instruments i resolució de problemes sobre alguns dels continguts de l'assignatura.

Aquests objectius poden assolir-se amb el treball compartit entre teoria, pràctiques i treballs de discussió.

CONTINGUTS:

Tema 1. Aspectes introductoris

1. Definició de psicologia.
2. Perspectives en psicologia.
 - 2.1. Estructuralisme.
 - 2.2. Funcionalisme.
 - 2.3. Psicologia de la Gestalt.
 - 2.4. La psicoanàlisi.
 - 2.5. Enfocament humanista.
 - 2.6. Enfocament conductista.
 - 2.7. Enfocament cognitiu.
3. Els principals corrents psicològics.
 - 3.1. Psicologia fisiològica.
 - 3.2. Psicologia experimental.
 - 3.3. Psicologia cognitiva.
 - 3.4. Psicologia evolutiva.
 - 3.5. Psicologia social.
 - 3.6. Psicologia de la personalitat.
 - 3.7. Psicologia clínica, comunitària i de la salut.
 - 3.8. Psicologia escolar i de l'orientació.
 - 3.9. Ergonomia i psicologia industrial i de les organitzacions.
 - 3.10. Altres subcampus.

Tema 2: L'atenció

1. Aspectes definitoris
 - 1.1. Definició d'atenció
 - 1.2. El paper de l'atenció dins dels processos psicològics bàsics.
 - 1.3. Breu evolució històrica de l'estudi de l'atenció. Situació actual de la investigació.
 - 1.4. Tipus d'atenció.
2. L'atenció selectiva: tipus i processos.
 - 2.1. L'atenció focalitzada.
 - 2.2. L'atenció dividida.

- 2.3. Processos automàtics i processos controlats.
- 3. Aplicacions de l'estudi de l'atenció en el context educatiu.
 - 3.1. Patologies de l'atenció: la hiperactivitat.
 - 3.2. La potenciació de l'atenció en el context educatiu.
 - 3.3. Recursos didàctics per a l'educació de l'atenció.

Tema 3: La memòria

- 1. Aspectes definitoris
 - 1.1. Definició de memòria. La memòria dins dels processos cognitius.
 - 1.2. L'estudi experimental de la memòria.
 - 1.3. Algunes variables que afecten el procés mnemònic.
 - 1.4. La mesura de la memòria.
- 2. La perspectiva estructural i la perspectiva processal de la memòria.
- 3. La representació de la informació en la memòria
 - 3.1. La memòria semàntica i la memòria episòdica.
 - 3.2. Els models o teories de la memòria semàntica.
 - 3.3. La imatge mental com a representació mental.
- 4. Altres línies d'investigació de la memòria. Aplicacions en el context educatiu
 - 4.1. Implicacions de la memòria en els aprenentatges instrumentals.
 - 4.2. La potenciació de la memòria.
 - 4.3. Recursos escolars per a l'entrenament/potenciació de la memòria.

Tema 4: Sensació i percepció

- 1. Aspectes definitoris
 - 1.1. Definició de sensació i de percepció.
 - 1.2. El paper de la sensació i de la percepció dins dels processos cognitius.
 - 1.3. Breu evolució històrica de l'estudi experimental de la sensació i la percepció.
 - 1.4. L'exploració de la sensació i de la percepció.
- 2. Els sistemes sensorials
 - 2.1. L'adaptació sensorial.
 - 2.2. Els sistemes sensorials.
 - 2.2.1. Sistema visual.
 - 2.2.2. Sistema auditiu.
 - 2.2.3. Sistema somatosensorial (hàptic)
 - 2.2.4. Sistema químic (gustatiu-olfactori)
 - 2.2.5. Sistema pròpioceptiu (orientador bàsic)
- 3. Aplicacions de l'estudi de la sensació i de la percepció en el context educatiu.
 - 3.1. La intervenció de la percepció en el procés d'ensenyament/aprenentatge.
 - 3.2. Tècniques i estratègies per a la potenciació dels sentits.
 - 3.3. Recursos didàctics específics per educar la percepció en el context escolar.

Tema 5: pensament

- 1. Aspectes definitoris
 - 1.1. Definició de pensament
 - 1.2. El paper del pensament dins dels processos psicològics bàsics.
 - 1.3. Breu evolució històrica de l'estudi del pensament. Situació actual de la investigació.
- 2. Els processos de pensament
 - 2.1. El raonament.
 - 2.2. La resolució de problemes.
- 3. Aplicacions de l'estudi del pensament en el context educatiu.
 - 3.1. La Teoria del Desenvolupament del Pensament Humà de Jean Piaget.

- 3.2. El raonament logicomatemàtic.
- 3.3. La tècnica de resolució de problemes.
- 3.4. Material didàctic per potenciar el pensament: el raonament i la resolució de problemes.

Tema 6: L'emoció

1. Aspectes definitoris
 - 1.1. Definició d'emoció
 - 1.2. El paper de l'emoció dins dels processos psicològics bàsics.
 - 1.3. Breu evolució històrica de l'estudi de l'emoció. Situació actual de la investigació.
 - 1.4. La mesura de l'emoció.
2. Aplicacions de l'estudi de l'emoció en el context educatiu.
 - 2.1. La incidència de l'emoció en l'aprenentatge humà.
 - 2.2. Material didàctic per treballar els aspectes emocionals en el context educatiu.

METODOLOGIA:

A l'inici de cada tema es presentarà una descripció estructurada i detallada, és a dir, un esquema que està pensat perquè serveixi de guió. També es presentarà la bibliografia específica que podeu consultar per ampliar els coneixements sobre el tema.

En el transcurs de cada tema hi haurà sessions d'exposició teòrica en les que es presentaran els continguts que cal conèixer i sessions de pràctiques que permetran veure d'una manera pràctica els diferents continguts exposats.

AVALUACIÓ

L'avaluació es compon de dos parcials eliminatoris i un treball pràctic:

- els parcials són proves de resposta múltiple, i es realitzen un a mitjans del quadrimestre i l'altre al final. S'establirà una data prèvia a la realització de cada parcial per al repàs dels continguts així com per fer un mostreig del tipus d'examen.

Els estudiants que no superin alguna de les proves, es podran presentar a la segona convocatòria, que tindrà les mateixes característiques que el de primera convocatòria.

- el treball pràctic està pensat per aconseguir un millor seguiment d'alguns dels temes, alhora que ajuda a la seva comprensió i ampliació. Amb ell es pretén, també, adquirir l'hàbit de llegir llibres i articles de psicologia d'una manera raonada i crítica. Es lliurarà als estudiants un guió del treball amb els objectius, criteris d'avaluació, etc. El treball pràctic s'haurà de presentar dins els quinze dies anteriors a l'acabament de l'assignatura, previ acord amb els estudiants.

La qualificació final s'obté del resultat de les puntuacions obtingudes en els exàmens parcials i l'avaluació del treball pràctic, de manera que el 70% de la nota la formarà l'apartat teòric i el 30% restant s'obindrà de les puntuacions obtingudes en l'apartat pràctic.

BIBLIOGRAFIA:

- Aznar, J. (1997). *La percepció*. Barcelona: U.O.C.
- Baddeley, A. (1999). *Memoria Humana. Teoría y Práctica*. Madrid: McGraw-Hill.
- Banyard, P., Cassells, A., Green, P., Hartland, J., Hayes, N. i Reddy, P. (1991). *Introducción a los procesos cognitivos*. Barcelona: Ariel, 1995.
- Bower, T. (1977). *El mundo perceptivo del niño*. Madrid, 1982.
- Cratty, B.J. (1978). *Desarrollo perceptual y motor en los niños*. Barcelona: Paidós, 1990.
- Davidoff, L. (1984). *Introducción a la psicología*. Mèxic: McGraw-Hill.
- Day, R.H. (1969). *Psicología de la percepción humana*. Mèxic: Limusa, 1981.
- Goldstein, E.B. (1984). *Sensación y percepción*. Madrid: Debate, 1995.

- Goleman, D. (1995). *Inteligencia emocional*. Barcelona: Kairós, 1996.
- Jessell, Kandel i Schwartz (1996). *Neurociencia y conducta*. Madrid: Prentice-Hall, 1998.
- Luria (1975). *Atención y memoria*. Barcelona: Fontanella.
- Luria, A.R. (1975). *Sensación y percepción*. Barcelona: Fontanella, 1981.
- Matlin, M.W. i Foley, H.J. (1996). *Sensación y percepción*. Madrid: Prentice-Hall, 1998.
- Morris, C.G. (1997). *Psicología*. Madrid: Prentice-Hall.
- Myers (1991). *Psicología*. Madrid: Panamericana.
- Pieron, H. i Chocholle, R. (1963). *Sensación y motricidad*. Barcelona: Paidós Ibérica, 1983.
- Rock, I. (1984). *La percepción*. Barcelona: Prensa Científica, 1985.
- Ruiz-Vargas, J.M. (1991). *Psicología de la memoria*. Madrid: Alianza Editorial.
- Schiffman, H.R. (1976). *La percepción sensorial*. México: Limusa, 1981.
- Vernon, M.D. (1973). *Psicología de la percepción humana*. Buenos Aires: Hormé.
- Vurpillot, E. (1972). *El mundo visual del niño*. Madrid: Siglo XXI, 1985.
- Worchel, S. i Shebilske, S. (1997). *Psicología. Fundamentos y aplicaciones*. Madrid: Prentice-Hall.

Psicologia de la Personalitat

PROFESSOR: Àngel SERRA i JUBANY

Quadrimestral. 6 crèdits.

OBJECTIUS:

Aquesta assignatura té com objectius facilitar als alumnes de Psicopedagogia el coneixement dels models de personalitat que s'han elaborat per descriure i explicar la conducta de les persones.

També ofereix la possibilitat d'aplicar els coneixements aportats des de l'àmbit de la Psicologia de la Personalitat als processos d'ensenyament-aprenentatge.

I de manera pràctica es pretén facilitar la funcionalitat i aplicació d'aquests coneixements a través de la confecció d'informes psicològics que ofereixin l'avaluació, descripció i la explicació de la personalitat.

CONTINGUTS:

1. Naturalesa de la Psicologia de la personalitat
2. Estudi científic de la personalitat
3. Mètodes d'investigació i avaluació de la personalitat
4. Teories i models de la personalitat
 - 4.1. Teories psicoanalítiques
 - 4.2. Aproximació biològica
 - 4.3. Aproximacions factorials
 - 4.4. Estratègies ambientals
 - aproximació conductual
 - aprenentatge social
 - 4.5. Models cognitius
 - 4.6. Models cognitivsocial
 - 4.7. Aproximació fenomenològica humanista
5. L'informe de personalitat

METODOLOGIA:

El contingut del programa es realitzarà combinant sessions expositives amb exercicis pràctics.

AVALUACIÓ:

L'avaluació de l'assignatura tindrà en compte l'elaboració d'un informe de la personalitat en un 40%, i la resta, un 60% consistirà en un examen escrit sobre el contingut del programa.

BIBLIOGRAFIA:

- Anastasi, A. i Urbina, S. *Tests psicològics*. Mèxic: Prentice Hall, 1998.
- Avia, M. D.; Sánchez, M.L. *Personalidad: Aspectos cognitivos y sociales*. Madrid: pirámide, 1995.
- Brody, N. i Ehrlichman, H. *Psicología de la personalidad*. Madrid: Prentice Hall, 2000.
- Dicaprio, N. *Teorías de la personalidad*. Mèxic: Nueva Editorial Interamericana, 1987 (2^a. ed.)
- Eysenck, H.; Eysenck, M. *Personalidad y diferencias individuales*. Madrid: Pirámide, 1987.
- García Martínez, J. i altres. *Personalidad, procesos cognitivos y psicoterapia. Un enfoque constructivista*. Madrid: Fundamentos, 1998.
- Gilbert, D.G.; Connolly, J.J. *Personalidad, habilidades sociales y psicopatología. Un enfoque diferencial*. Barcelona: Omega, 1994.

- Gómez, G. *Rasgos del alumno, eficiencia docente y éxito escolar*. Madrid : La Muralla, 1992.
- Liebert, R. i Langenbach, L. *Personalidad. Estrategia y temas*. Madrid : International Thomson editores, 1999. (8ª. edición)
- Martesan, A. *Evaluación estructurada de la personalidad*. Madrid: Pirámide, 1997.
- Maslow, A. *Motivación y personalidad*. Madrid.: Díaz de Santos, 1991.
- Millon, Th. i Davis, R. *Trastornos de la personalidad en la vida moderna*. Barcelona: Masson, 2001
- Millon, Th.; Everly, G. *La personalidad y sus trastornos*. Barcelona: Martínez Roca, 1994.
- Pelechano, V. *Psicología de la personalidad*. Barcelona: Ariel, 1996.
- Pervin, A. L. *La ciencia de la personalidad*. Madrid: McGraw-Hill, 1998.
- Richardson, R. *El orden del nacimiento y su carácter*. Barcelona : Urano, 1992.
- Sanz de Acedo, M. L. *Inteligencia y personalidad en las interfases educativas*. Bilbao : Desclée De Brower, 1998.

Psicologia Social

PROFESSOR: Josep SANTACREU i TANYÀ

Quadrimestral. 6 crèdits

OBJECTIUS:

Que l'estudiant:

1. Adquireixi coneixements bàsics sobre temes rellevants de la Psicologia Social.
2. Prengui consciència de la repercussió dels processos socials en els individus.
3. Sigui capaç d'analitzar els processos psicosocials presents en la intervenció psicopedagògica.

CONTINGUTS:

1. Concepte i Història de la Psicologia Social
2. El procés de socialització
 - 2.1 Naturalesa de la socialització
 - 2.2 Aspectes socials de la personalitat
 - 2.3 Desocialització i resocialització
3. Les actituds
 - 3.1 Formació de les actituds
 - 3.2 Funcions de les actituds
 - 3.3 El canvi d'actitud
4. Identitat personal i identitat social
5. Productes de la interacció social
 - 5.1 La pressió cap la conformitat
 - 5.2 Obediència
 - 5.3 La desviació social
 - 5.4 La influència de les minories
6. Estereotips i prejudicis
 - 6.1 Concepte i funcions
 - 6.2 Teories explicatives
7. Agressivitat, violència i conducta prosocial
8. Psicologia dels grups
 - 8.1 Processos intragrups
 - 8.2 Cooperació i competició
9. Liderat
 - 9.1 Teories clàssiques
 - 9.2 Teories modernes
10. La conducta col·lectiva

METODOLOGIA:

El desenvolupament dels continguts es farà a través de sessions expositives, lectures d'articles i llibres, debats i exercicis pràctics en grup per aprofundir en els continguts de la assignatura.

AVALUACIÓ:

Els estudiants hauran de demostrar l'assoliment dels objectius de l'assignatura a través d'una prova escrita que valorarà el 70% de la qualificació final, així com amb treballs i exercicis realitzats en la dinàmica del grup-classe, que representaran un 30% de la qualificació.

BIBLIOGRAFIA:

- Aronson, E. *El animal social*. Madrid: Alianza Editorial, 1995.
- González, M.P. *Orientaciones teòriques fundamentals en psicologia de les grups*. Barcelona: PPU, 1995.
- Mann, L. *Elementos de Psicologia Social*. Mèxic: Limusa, 1990.
- Moscovici, S. *Psicologia Social* (I i II). Barcelona: Paidós, 1988.
- Munné, F. *La Interacció Social*. Barcelona: PPU, 1995.
- Myers, D.G. *Psicologia Social*. Madrid: Médica Panamericana, 1991.
- Salazar, J.M. i altres. *Psicologia Social*. Mèxic: Trillas, 1990.
- Shaw, M.E. *Dinàmica de Grupo*. Barcelona: Herder, 1994.
- Tajfel, H. *Grupos Humanos i Categorias Sociales*. Barcelona: Herder, 1984.

Assignatures de Lliure Elecció

Aula de Cant Coral I

PROFESSOR: Sebastià BARDOLET i MAYOLA

Lliure elecció. 3 crèdits.

INTRODUCCIÓ:

La inclusió d'aquesta Aula de cant coral en el currículum de la Universitat de Vic vol ser, per una banda, una aposta per començar a abastar la normalitat cultural en aquest camp i, per altra, pretén oferir als estudiants la possibilitat d'accedir amb comoditat i profit a la pràctica d'aquesta disciplina, que els pot proporcionar una peculiar i activa formació i educació en la creativitat i en el compromís interpretatiu, en el bon gust individual i compartit, en el gaudi estètic de l'experiència pràctica i vivencial de l'art de la música vocal, en el coneixement, desenvolupament i acreixement de la veu pròpia i del conjunt de veus, i de les més altes i més subtils capacitats auditives.

OBJECTIUS:

- L'experiència vivencial i compartida del bon gust i el desenvolupament de les capacitats de percepció, intervenció i creació per mitjà del cant coral.
- El coneixement analític i pràctic del llenguatge coral per mitjà de l'estudi i de la interpretació d'un repertori significatiu, gradual i seleccionat, d'obres d'art corals de diverses èpoques que formen part de la nostra cultura.
- El coneixement i l'ús reflexiu de l'aparell fonador. El perfeccionament –individual i com a membre d'un grup- de les aptituds i facultats auditives i atentives.
- La lectura i la interpretació empíriques dels codis del llenguatge musical integrats en les partitures corals.

CONTINGUTS:

1. La cançó a una veu i en grup.
 - 1.1. Formació del grup. Coneixement de la pròpia veu. Principis elementals de respiració i articulació. Actitud corporal. Consells i pràctica.
 - 1.2. Lectura del gest de direcció. Coneixement elemental de la partitura. El fraseig. L'expressivitat i la intenció. Moviments i matisos.
 - 1.3. Vers. L'autonomia de la pròpia veu dins el conjunt de veus: saber cantar, saber-se escoltar, saber escoltar.
2. De camí cap al joc polifònic.
 - 2.1. Trets, particularitats i situació o tessitura de les veus femenines i de les masculines.
 - 2.2. La melodia canònica. El cànon a l'uníson: cànons perpetus i cànons tancats (a 2 veus, a 3 veus, a 4 veus i més veus [iguals/mixtes]).
 - 2.3. La cançó a veus iguals (2 veus, 3 veus).
3. Coneixement i treball de repertori.
 - 3.1. El repertori popular a cor.
 - 3.2. La cançó tradicional harmonitzada.
 - 3.3. Coneixement i interpretació –gradual i dintre de les possibilitats i limitacions tècniques a què ens vegem obligats- d'obres corals i polifòniques representatives tant per llur situació històrica com pels gèneres i els autors.
 - 3.4. Audició específica i exemplar, comentada.

AVALUACIÓ:

L'Aula de cant coral es farà durant tot el curs amb una classe setmanal d'una hora i mitja de duració. Les classes seran sempre pràctiques i actives, sense excepció. Els aspectes teòrics sempre seran donats i comentats de cara a la praxis interpretativa. L'assimilació individual, promoguda, experimentada i controlada pel propi interessat, progressiva i constant, és indispensable per al profit global de l'assignatura. Per tant, és imprescindible una assistència sense interrupcions, interessada i activa, per superar l'assignatura.

BIBLIOGRAFIA:

Es facilitarà un dossier bàsic que contindrà les partitures amb què es començaran les activitats d'aquesta Aula de cant coral, i que s'anirà ampliant al llarg d'aquest curs d'acord amb el ritme de treball i les característiques del grup.

Nota important:

Abans de materialitzar la matrícula d'aquesta assignatura, l'estudiant ha d'entrevistar-se amb el professor per a obtenir-ne l'acceptació explícita. L'ordre amb què es donaran els continguts descrits no és seqüencial ni necessàriament completiu, ni l'adquisició o treball d'un contingut mai no podrà significar l'abandonament d'un de suposadament previ.

Tot i que s'observarà un ordre estricte i controlat en el camí cap a ulteriors assoliments o dificultats –dependrà de les característiques i de l'impuls que porti el grup–, tots els continguts referents a repertori en general poden ser presents en cada classe, i els que fan referència als aspectes fonètics, expressius, estètics, morfològics, etc. es treballaran, amb més o menys intensitat, en totes les classes.

Curs d'Iniciació al Teatre

PROFESSORA: Dolors RUSIÑOL i CIRERA

Lliure elecció. 3 crèdits.

INTRODUCCIÓ:

L'Aula de Teatre Experimental de la Universitat de Vic neix el curs 1993-1994 i pretén contribuir a la dinamització cultural de la nostra Universitat i servir de plataforma d'introducció al teatre i les arts escèniques en general.

L'Aula de Teatre és un espai on, d'una banda, els estudiants de diferents carreres es poden trobar amb la finalitat de crear lliurement i relaxada, sense condicionants. De l'altra, aquest espai serveix també com a reflexió col·lectiva i d'experimentació teatral.

Per fer tot això es compta amb un professor que guia tot el projecte; amb espais d'assaig, que cedeix l'Institut del Teatre de Vic; amb col·laboracions externes de professionals en les tasques de direcció, dramaturgia, escenografia i il·luminació, i també s'utilitzen espais externs per a les representacions.

Per formar part de l'Aula de Teatre s'ha de passar necessàriament pel curs d'iniciació al teatre o tenir experiència demostrada en altres centres o grups.

OBJECTIU:

Aproximació al teatre i en concret al treball actoral de base.

METODOLOGIA:

Les classes seran totalment pràctiques. Els estudiants experimentaran amb el cos, les sensacions i els sentiments. Es treballarà individualment i en grup.

El treball es desenvoluparà a partir de tècniques d'improvissació i tècniques de grup, utilitzant textos d'escenes teatrals, elements de vestuari, escenografia i elements musicals com a suport.

AVALUACIÓ:

Es valorarà la participació i l'esforç, l'actitud i l'assistència, que és imprescindible atès que el compromís és indispensable en qualsevol treball de teatre.

CONTINGUTS:

Desinhibició.

Presència escènica.

Respiració.

Seguretat.

Relaxament.

Percepció interior.

Percepció exterior.

Descoberta de la teatralitat pròpia.

L'actor i l'espai.

Moviments significatius.

El gest.

L'acció.

Construcció del personatge.

Aproximació Interdisciplinària als Estudis de les Dones: l'Economia, la Cultura, l'Educació i la Salut

CRÈDITS: 4,5

QUADRIMESTRE: 2n

OBJECTIU:

L'objectiu d'aquesta assignatura és apropar-nos a la realitat del món actual a partir de diverses aportacions acadèmiques: salut, economia, treball, sociologia, dret, política..., prenent el gènere com a fil conductor. Es treballarà des de l'especialització i la singularitat de cadascuna de les nostres facultats per tal de compartir tots aquells conceptes i elements d'anàlisi que ens són comuns en l'àmbit dels estudis del gènere.

METODOLOGIA:

L'assignatura s'impartirà, d'una banda, a partir de classes magistrals, tot i que es considera fonamental la participació dels i les estudiants, per això les classes buscaran sempre aconseguir la màxima participació. Paral·lelament, en aquest curs hi participaran persones professionals expertes en la matèria que ens aportaran la seva experiència i coneixements en aquest camp. Per això l'assignatura combinarà l'explicació i el debat, el treball en grup, la discussió de materials i procurarà, fonamentalment, que s'estableixi un intercanvi fructífer entre totes les persones que cursin l'assignatura.

PROGRAMA:

Tema 1. La història del moviment feminista

- 1.1. Orígens del feminisme. El sufragisme: la llibertat política i la ciutadania
- 1.2. L'aparició dels diferents moviments feministes.
 - 1.2.1. Feminisme liberal
 - 1.2.2. Feminisme socialista
 - 1.2.3. Feminisme radical
- 1.2. Els debats del moviment feminista. «El personal és polític»
 - 1.2.1. Família: treball domèstic, violència domèstica
 - 1.2.2. Alliberament sexual: control de la reproducció
 - 1.2.3. El moviment feminista a Catalunya: I Jornades a Catalunya

Tema 2. Les dones en l'àmbit de les ciències socials i humanes: conceptes bàsics

- 2.1. Divisió sexual del treball
- 2.2. Sistema sexe/gènere
- 2.3. Patriarcat
- 2.4. Gènere
- 2.5. Model productiu/reproductiu.

Tema 3. De l'estudi a la concreció: accions polítiques dirigides a les dones.

- 3.1. Les polítiques impulsades des de la U.E.
- 3.2. Tipologia de polítiques
 - 3.2.1. Igualtat formal
 - 3.2.2. Igualtat d'oportunitats
 - 3.2.3. Acció positiva
 - 3.2.4. Polítiques de gènere

Tema 4. Àmbits de concreció de les polítiques

- 4.1. El Mercat de treball: ocupació i atur
 - 4.1.1. Segregació ocupacional

- 4.1.2. Discriminació salarial
- 4.1.3. Tecnologia
- 4.2. Educació: el gènere dins del sistema educatiu
 - 4.2.1. Coeducació
 - 4.2.2. Rols de nois i de noies dins de les aules
 - 4.2.3. Aprenentatges masculins?, aprenentatges femenins?
- 4.3. Salut: el món de la cura, un món femení?
 - 4.3.1. L'atenció a les persones
 - 4.3.2. Malalties d'homes i dones?
- 4.4. Cultura: producció i recepció
 - 4.4.1. Polítiques que fomenten la participació de les dones en l'àmbit de la cultura.
 - 4.4.2. La dona com a consumidora de cultura.
 - 4.4.3. La dona en el món de la literatura i el cinema.

AVALUACIÓ:

Durant tot el curs caldrà dur a terme un treball individual. En el marc de les classes se'n durà a terme el control i seguiment. Paral·lelament serà molt important l'assistència a classe així com la participació en els debats que s'organitzin.

BIBLIOGRAFIA:

- Acker, S. *Género y Educación. Reflexiones sociológicas sobre mujeres, enseñanza y feminismo*. Madrid: Narcea, 1995.
- Alemaný, C. *Yo no he jugado nunca con Electro L*. Madrid: Instituto de la Mujer, 1989.
- Anderson, B; Zinsser, J. *Historia de las mujeres: una historia propia*. Barcelona: Crítica, 1991. Vol I i II.
- Beneria, L. *Reproducción, producción y división sexual del trabajo* a la Revista Mientrastanto, n. 6, Barcelona, 1981.
- Beneria, L. *La globalización de la economía y el trabajo de las mujeres* a la Revista Economía y Sociología del Trabajo, n. 13-14, Madrid, 1991.
- Borderías, C; Carrasco, C; Alemany, C. *Las mujeres y el trabajo: rupturas conceptuales*. Barcelona: Icaria, 1994.
- Butler, J. *Gender Trouble*. Nova York: Routledge, 1990.
- Camps, C. *El siglo de las mujeres*. Madrid: Cátedra, 1998.
- Dahlerup, D. (Ed.) *The New Women's Movement. Feminism and political in Europe and the USA*. Sage Publications. Forthcoming, 1986.
- Duran, M. A. *La jornada interminable*. Barcelona: Icaria, 1987.
- Duran, M. A. *Mujer, trabajo y salud*. Madrid: Trotta, 1992.
- Einsenstein, Z. *Patriarcado capitalista y feminismo socialista*. Mèxic: Siglo XXI, 1980.
- Evans, M. *Introducción al pensamiento feminista contemporáneo*. Madrid: Minerva, 1997.
- Friedan, B. *La fuente de la edad*. Barcelona: Planeta, 1994.
- Fuss, D. *En essència. feminisme, naturalesa i diferència*. Vic: Eumo Editorial, 2000.
- Hernes, H. *El poder de las mujeres y el Estado del Bienestar*. Madrid: Vindicación Feminista, 1990.
- Lewis, J. *The debate on sex and class* a New Left Review, 1985. n. 149.
- Mackinon, C. *Hacia una teoría feminista del Estado*. Madrid: Ediciones Cátedra. Universitat de València. Instituto de la Mujer, 1995.
- Moreno, M. *Del silencio a la palabra*. Madrid: Instituto de la Mujer, 1991.
- Nash, M. *Mujer, familia y trabajo en España*. Barcelona: Anthropos, 1983.
- Pateman, C. *El contrato sexual*. Barcelona: Anthropos. Sèrie de filosofia política, 1995.
- Rambla, X; Tome, A. *Una oportunidad para la coeducación: las relaciones entre familias y escuelas* a Cuadernos

- de Coeducació. Barcelona: ICE. UAB, 1998. n. 14.
- Showstack, A (Ed.). *Las mujeres y el Estado*. Madrid: Vindicación Feminista, 1987.
- Swann, A. *A cargo del Estado*. Barcelona: Ediciones Pomares-Corredor, 1992.
- Toro, J. *El cuerpo como delito. Anorexia, bulimia, cultura y sociedad*. Barcelona: Ariel, 1996.
- Tubert, S. *Mujeres sin sombra. Maternidad y teconología*. Madrid: Siglo XXI, 1991.
- Varis, *El feminisme com a mirall a l'escola*. Barcelona: Institut d'Educació. Ajuntament de Barcelona, 1999.

Gestió Turística i del Patrimoni Cultural per a un Desenvolupament Sostenible

CRÈDITS: 6

QUATRIMESTRE: 1r

COORDINACIÓ DE L'ASSIGNATURA:

Joan BOU GELI (Càtedra UNESCO UV-UH «Desenvolupament Humà Sostenible, Equitat, Participació i Educació Intercultural»)

OBJECTIUS:

Analitzar les iniciatives públiques de planificació democràtica que han de permetre l'evolució d'un espai rural cap a un desenvolupament sostenible, mitjançant la construcció i la conservació d'un patrimoni rural en el si d'una política turística integral. Aquestes iniciatives han de contemplar la potenciació de la identitat i la diversitat cultural dels diferents pobles que han integrat i integren aquest espai.

PROGRAMA:

- 1) Planificació democràtica en la gestió del patrimoni natural i cultural
 - a) Sintètica evolució històrica del paper del sector públic en l'àmbit de les polítiques d'intervenció pública.
 - b) Situació de canvi actual en les estructures i les funcions de l'Estat i les seves conseqüències en l'àmbit de les polítiques públiques.
 - c) El mercat social i les estructures «non profit» com a alternatives d'iniciatives públiques en la prestació de serveis i particularment en el turisme.
 - d) Diferents fases en el procés de presa de decisions públiques.
 - e) Elaboració d'un programa de política per a un turisme cultural i ecològic com a motor d'un desenvolupament sostenible.
- 2) Patrimoni, gestió social i cultural.
 - a) Manifestació i suport de la identitat cultural
 - b) La diversitat cultural com a instrument turístic per a un desenvolupament sostenible
 - c) Tractament de la identitat i la diversitat cultural
 - d) El testimoni dels jesuïtes: les reduccions, «la província dins de l'altra província», l'arquitectura jesuítica. Regionalització turística. Els 30 pobles.
- 3) Desenvolupament sostenible en un espai rural
 - a) L'espai rural com a àmbit de desenvolupament sostenible
 - b) El cas de Misiones: la selva, la *chacra* i les plantacions.
 - c) Desenvolupament sostenible, gestió ambiental i ecoturisme en àrees protegides de Misiones: parc nacional de Iguazú, parcs provincials i la reserva de la biosfera de Yaboty.
 - d) Mètodes i tècniques d'investigació de les potencialitats turístiques en l'espai rural.
 - e) Construcció d'un patrimoni rural integrat per al desenvolupament sostenible. Ecoturisme i desenvolupament rural integrat. Conservació del patrimoni rural.

METODOLOGIA:

El programa de l'assignatura es durà a terme mitjançant l'exposició de diferents temes per part del professorat d'Amèrica Llatina:

- Universidad Columbia del Paraguay
 . Prof. Arq. Luís Hernáez
- Universidad Nacional de Misiones (UNaM) - Argentina

- Prof. Lic. Emilce Cammarata
- Prof. Lic. Beatriz Rivero
- Universidade Regional do Noroeste do Estado do Rio Grande do Sul (UNIJUÍ) - Brasil
- Prof. Lic. Emir Limana

Els estudiants hauran de preparar una memòria de la matèria treballada a classe.

AVALUACIÓ:

Els estudiants hauran de presentar una memòria de les matèries treballades a classe. Per poder ser avaluat l'estudiant haurà d'haver assistit, com a mínim, a un 80% de les classes impartides.

BIBLIOGRAFIA:

A l'inici del curs es distribuirà a cada estudiant una relació bibliogràfica necessària per l'assignatura .

NOTA:

Aquesta assignatura correspon al Mòdul 4 - 2000 de la Xarxa Temàtica de Docència ORTUDES-Ordenació Territorial: turisme, patrimoni cultural i desenvolupament sostenible, amb el finançament de l'Agència Espanyola de Cooperació Internacional del Ministeri d'Assumptes Exteriors del Govern Espanyol.

El Desenvolupament Humà Sostenible: Cultura, Salut i Medi Ambient

CRÈDITS: 6.

QUADRIMESTRE: 2n.

Jordi DE CAMBRA i Xavier RAMBLA (titular i cap de Projecte a la UV de la Càtedra UNESCO «Desenvolupament Humà», Universitat de Vic–Universidad de La Habana), Ernel GONZÁLEZ (cap de Projecte a la UH de la Càtedra UNESCO «Desenvolupament Humà», UH-UV) i Jorge DUHART (president de la *Universidad Bolivariana*, Santiago de Chile)

Horari: dilluns i dijous de 17 a 20h. L'assignatura consistirà en quatre seminaris de 15 h cadascun. Totes les sessions presencials es faran dins de l'horari previst. El seminari 1 començarà el primer dia lectiu de les assignatures optatives de l'Escola Universitària de Ciències de la Salut. Llavors s'informarà de les dates dels seminaris 2 i 3, que depenen de l'estada dels professors visitants. El seminari 4 se celebrarà les dues primeres setmanes de maig.

OBJECTIUS:

1. Presentar i discutir els conceptes referits al «desenvolupament humà sostenible» a estudiants de diverses titulacions
2. Discutir l'aplicació d'aquests conceptes en l'exercici de diverses professions
3. Elaborar projectes de treball transdisciplinaris sobre el desenvolupament humà sostenible

CONTINGUTS:

Seminari 1. El desenvolupament humà sostenible. Els conceptes de participació, equitat i educació intercultural.

Seminari 2. Desenvolupament local, cooperativisme agrari i participació

Seminari 3. Formació participativa del personal sanitari

Seminari 4. Síntesi: els vessants ambiental i cultural del desenvolupament humà sostenible.

PLA DE TREBALL:

L'assignatura s'organitzarà com un seminari, on participaran tant els professors responsables, com els professors convidats, com els/es estudiants.

Es distribuirà en quatre seminaris presencials de 15 hores al llarg del curs acadèmic, de tal manera que els/les estudiants puguin planificar la seva feina des del començament del curs i elaborar-la entre les sessions. Està previst que diversos professors/es de la Xarxa UNESCO/UNITWIN Medeuramèrica per al Desenvolupament Humà participin en aquestes sessions.

Els/les estudiants hauran d'elaborar un projecte col·lectiu d'intervenció transdisciplinària per al desenvolupament humà, que els valdrà el 50% de la seva qualificació. Obtindran l'altre 50% mitjançant un assaig escrit de poques pàgines on discuteixin críticament la importància de l'enfocament transdisciplinari per a la seva àrea professional.

Al primer seminari presencial es presentaran diversos projectes d'intervenció transdisciplinària impulsats per les universitats de la Xarxa UNESCO/UNITWIN Medeuramèrica per al Desenvolupament Humà. Aquests poden suggerir els temes que després triaran els/les estudiants. Una llista indicativa de temes pot ser la següent: el desenvolupament comunitari i la salut pública, potenciació del cooperativisme agrari, l'accés de les minories culturals a l'alfabetització i la comunicació, el redreçament de zones rurals en declivi, la participació en les decisions urbanístiques, la coordinació de les petites empreses al territori, les universitats comunitàries, i el patrimoni de la medicina tradicional.

BIBLIOGRAFIA GENERAL DE REFERÈNCIA:

Presentem una breu llista indicativa. A cada seminari es lliurarà una bibliografia més detallada

Acevedo, M. i altres (2000) *El ressignificado del desarrollo* Buenos Aires: Fundación Unida.

Banco Mundial (1978-2001) *Informe sobre desarrollo mundial* Madrid: Mundi Prensa.

Comissió Mundial sobre Cultura i Desenvolupament (dir: Pérez de Cuéllar, J.) (1997) *La nostra diversitat creativa* Barcelona: Editorial Mediterrània.

Delors, J. (1996) *Educació: hi ha un tresor amagat a dins* Barcelona: UNESCO.

PNUD (1990-2000) *Informe sobre el desenvolupament humà* Barcelona: Mediterrània.

RECURSOS A INTERNET:

Carta de la Terra www.earthcharter.org

Cimera Mundial de l'Alimentació www.fao.org

Consell de la Terra www.earthforum.org

Observatori sobre el Desenvolupament Social www.socialwatch.org

Organització Internacional del Treball www.ilo.org

Programa de Nacions Unides per al Desenvolupament www.undp.org

Informe Brundtland sobre Desenvolupament Sostenible www.unesco.org

